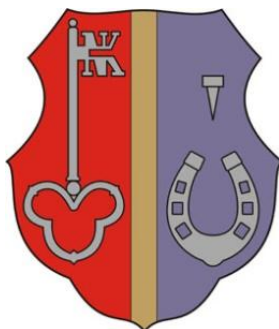

NAGYKÁLLÓ VÁROS INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA
FELÜLVIZSGÁLAT-FÜGGELÉK

Készítette: "KVALITAS-NOVA" Bt.

Nagykálló, 2020

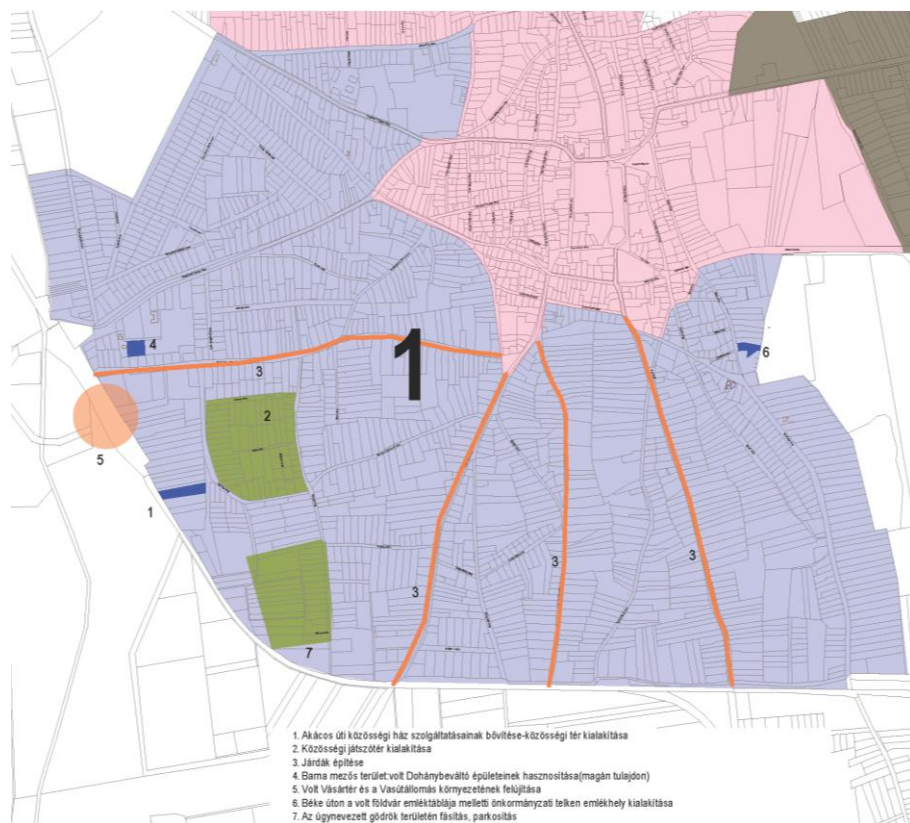
Tartalom

1. Vezetői összefoglaló	2
2. Felülvizsgálattal érintett ITS fejezetek	5
4. A megvalósítást szolgáló beavatkozások	5
4.1 Akcióterületek kijelölése, a lehatárolás indoklása és az egyes akcióterületeken megvalósítandó fejlesztések összefoglaló bemutatása	5
4.2 Az egyes akcióterületeken megvalósítandó fejlesztések összefoglaló bemutatása	7
4.2.1 Nyugati és Déli városrész szociális célú városrehabilitáció AT	8
4.2.2 Északi kertváros és városközpont funkcióbővítő rehabilitáció AT	10
4.2.3 Kiskálló szociális célú városrehabilitáció AT	15
4.2.4 Turisztikai AT	16
4.2.5 Ipari Park AT	18
4.3 Az akcióterületeken kívül végrehajtandó, a település egésze szempontjából jelentős fejlesztések	19
4.3.1 Egyéb projektek	19
4.4 A tervezett fejlesztések illeszkedése a stratégiai céljaihoz	20
4.5 A fejlesztések ütemezése	23
4.6 A fejlesztések összehangolt, vázlatos pénzügyi terve	25
5 Anti-szegregációs program	31
5.1 A település szegregátumainak és szegregáció által veszélyeztetett területeinek bemutatása	31
5.1.1 A szegregáció fogalma, típusai, okai, következményei	32
5.1.2 Nagykálló Szegregátumai	33
5.1.3 Anti szegregációs stratégia	35
5.1.4 A fejlesztések szegregációs hatásának kivédésére hozott intézkedések	40
5.1.5 A szegregációt okozó folyamatok megváltoztatására, hatásuk mérséklésére teendő intézkedések ..	40
5.2 Az elmúlt években megvalósított, a szegregátumokat érintő beavatkozások	41
5.3 Intézkedési Terv	43
5.3.1 A szegregáció mérséklését vagy megszüntetését célzó intézkedések	43
5.3.2 A tervezett fejlesztések szegregációs hatásainak kivédésére hozott intézkedések	46
5.3.3 A szegregációt okozó folyamatok megváltoztatására, hatásuk mérséklésére teendő intézkedések ..	46

1.Vezetői összefoglaló

Nagykálló Integrált Településfejlesztési Stratégiája. 2015 augusztusában készült el és került jóváhagyásra. Az ITS nem csupán a város önkormányzatának fejlesztési elképzeléseit foglalja keretbe, hanem a városban 2014-2020 között, más szereplők által megvalósítani tervezett, valamennyi fontosabb, jelenleg ismert fejlesztést is felöleli és rendszerezi. Természetesen nincs realitása annak, hogy a következő időszak minden egyes fejlesztési elképzelését bemutassa az ITS, de a város fejlődésének szempontjából legfontosabb irányokat, projekteket és programokat strukturált formában összegzi. Nagykálló önkormányzata sikeresen pályázott „A társadalmi együttműködés erősítését szolgáló helyi szintű komplex programok” című TOP-5.2.1-15-SB1 felhívásra. Az ITS felülvizsgálatára azért került sor, mert az önkormányzat olyan akcióterületet határozott meg a fent nevezett szociális jellegű városrehabilitációs programja megvalósítására, amely a korábban, 2009-2013 között megvalósított szociális városrehabilitációval érintett mindhárom szegregátumát (Temető út, Porosladányi út, Akácos út) magában foglalja. A 2011. évi népszámlálási adatok alapján a korábbinál jóval kisebb területet lehetett úgy lehatárolni, hogy az teljesítse a TOP-5.2.1 kiírás által támasztott feltételeket, azaz az akcióterületen a szegregációs mutató meghaladja a 35%-ot. Ennek következtében az ITS-ben szereplő „Nyugati és Déli városrész szociális célú városrehabilitáció AT” módosítása vált szükségessé

Az akcióterületek változását az 1. és a 2. ábra szemlélteti

1. ábra Nagykálló korábban kijelölt akcióterülete (Ahogy az ITS-ben szerepel)

2. ábra Nagykálló TOP-5.2.1 program keretében kijelölt akcióterülete

A fenti térképekből kitűnik, hogy a korábbi városrehabilitáció és a gazdasági válság lecsengése 2011-re jelentős javulást okozott a városrészben mind az iskolázottság, mind pedig a foglalkoztatottság vonatkozásában

A fent leírtak mellett megköveteli még az ITS felülvizsgálatát az is, hogy időközben több korábban tervként szereplő projektet már megvalósított az önkormányzat, illetve új tervek is kirajzolódtak az elkövetkező évekre. Az ITS felülvizsgálata ennek következtében érinti még a **4. A megvalósítást szolgáló beavatkozások**, illetve az **5. Anti-Szegregációs Program** fejezeteket is.

2. Felülvizsgálattal érintett ITS fejezetek

4. A megvalósítást szolgáló beavatkozások

4.1 Akcióterületek kijelölése, a lehatárolás indoklása és az egyes akcióterületeken megvalósítandó fejlesztések összefoglaló bemutatása

Nagykálló Város Önkormányzata városfejlesztési tevékenységei során arra törekszik, hogy az EU által finanszírozott városrehabilitációs programokon kívül is az elérhető legtöbb támogatási forrást mozgósítani tudja a város kiegyensúlyozott fejlődése érdekében. Az önkormányzat a városi és városrészi célok teljesítéséhez kapcsolódó projektek maradéktalan végrehajtására törekszik, ami által csökkenthetők a városon belüli területi különbségek, javíthatóak a szegregációs mutatók.

Azon beavatkozásokat, amelyek egy földrajzilag jól körülhatárolható területen helyezkednek el, illetve egymást erősítik, célszerű területileg integráltan végrehajtani a valódi hatásosság érdekében. Az így kijelölt akcióterületek (AT) **a városfejlesztés funkcionális magjaiként** szolgálnak. Az akcióterületek kijelölése azonban nem jelenti azt, hogy mindössze ezekben a városrészekben történnek átfogó fejlesztések, hiszen **az önkormányzat egyéb projektjei, valamint a magánszféra beruházásai a jövőben is érinteni fogják Nagykovács teljes területét.**

A fejlesztési akcióterületek lehatárolása során az alábbi **alapelvek** voltak irányadók:

- az akcióterületek kiterjedése ne legyen eltúlzott, csak azok az utcák kerüljenek bele, amelyek a fejlesztési kívánt épületek, intézmények és közterek, valamint a lehetséges magánérintettség miatt valóban indokoltak;
- az akcióterületek megjelenésükben minél homogénebbek, térbelileg pedig koncentráltak legyenek;
- funkcionális szempontból az akcióterületek egy egységet alkossanak úgy, hogy a funkcióváltásra és -bővítésre megfelelő helyszínt kínáljanak;
- a kijelölt akcióterületen a lehető legnagyobb addicionális hatást lehessen elérni a magántőke mobilizálásával;
- a szociális és „funkcióbővítő” jellegű akcióterületek teljesítményeket a feltételeket, amelyeket a korábbi hasonló pályázati konstrukciók előírtak akár a szociális mutatók, akár az ellátandó funkciók tekintetében.

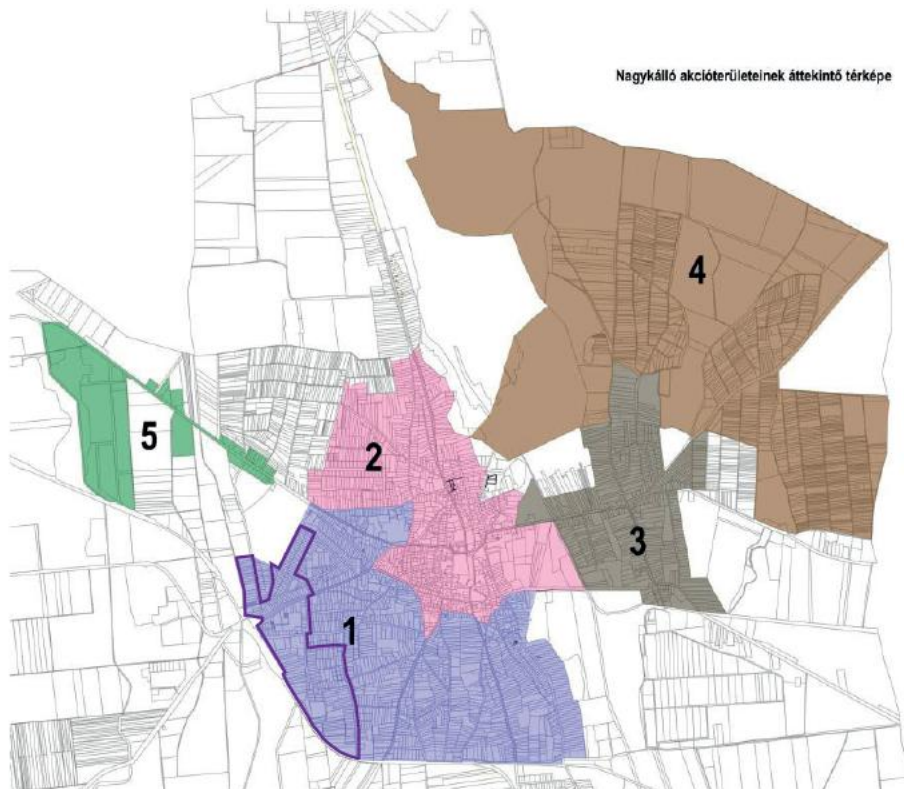
A fenti alapelveknek megfelelően Nagykovácsban 5 olyan terület határolható le indikatív jelleggel, ahol komplex beavatkozások megvalósítását tervezi az önkormányzat (a pontos lehatárolásra a projektfejlesztés szakaszában fog sor kerülni):

1. A **Nyugati és Déli városrész szociális célú városrehabilitáció elnevezésű akcióterületen** – a lakóterület a város leginkább szegregált része, amely megmutatkozik az akcióterület kedvezőtlen képzettségi, munkaerő-piaci és lakhatási mutatóiban. A koncentráltan megjelenő problémák kezelése nemcsak a – KSH által nagy

kiterjedésű szegregátumként is azonosított – városrész érdeke, hanem az egész település felzárkózását és gazdasági versenyképességét is befolyásolja.

2. **Az Északi kertváros és városközpont funkcióbővítő rehabilitáció akcióterület** –A beruházások fő célja a településközpont illetve a hozzá szorosan kapcsolós pontszerű és egyéb, hálózatos projektek megvalósítása, az egészségügyi és egyéb ellátást biztosító szolgáltatások elérhetővé tétele, közösségformáló projektek lebonyolítása. Az akcióterület kijelölésének célja az akcióterületen korábban megkezdett felújítások további bővítése, kiszélesítése, olyan szolgáltatási pontok létrehozása, melyek segítenek megállítani a népesség elvándorlását, illetve helyben történő ügyintézését segítik, egyúttal minőségi városi környezetet hoznak létre.
3. A **Kiskálló szociális célú városrehabilitációját célzó akcióterület** azonosítható a település központi akcióterülettől keletre. Az alapvetően kisvárosias karakterrel rendelkező településrész esetében kisebb léptékű, főleg szociális városrehabilitációs beavatkozások kerülnek megvalósításra. Mindezek mellett a területen található egyházi emlék és turisztikai látványosság megújítása is megvalósul.
4. **Harangod és környéke turisztikai terület - turisztikai akcióterület:** A város ismertségére alapozva további beavatkozások szükségesek annak érdekében, hogy a turisztikai ágazat – az idegenforgalmi kínálat bővítésének köszönhetően – a város gazdaságának egyik fő elemévé váljon. A fejlesztéseket az is indokolja, hogy a rendelkezésre álló területek részben alulhasznosítottak, speciális sportesemények megrendezésére viszont megfelelő adottságokkal bíró terület áll rendelkezésre.

Ipari Park – Gazdaságélénkítés akcióterülete: Bár az Ipari Park területén és környezetében tervezett fejlesztések többnyire egyedi projektekként valósíthatók meg, mégis indokolt ebben a városrészben is egy külön akcióterület lehatárolása, mivel ez jelenti a város ipari-gazdasági centrumát. Nagykálló esetében az ipari parkkal együtt célszerűnek látszik lehatárolni a környező utca ész onnan nyíló vállalkozások telkeit is, mivel ezek erős szinergiában segítik a városi gazdaság növekedését is. Az Ipari Park esetében újabb jelentősebb betelepülők, beruházók abban az esetben várhatók, ha az Ipari Park infrastruktúrája és az ott elérhető szolgáltatások mennyiségi és minőségi mutatói javulnak. Ezt csak integrált szemléletben lehet megvalósítani: együttesen kell kezelni az elérhetőségi, a kapacitásbeli, az üzemeltetési és a fenntarthatósági problémákat, kihívásokat.

3. ábra Nagykovács akcióterületei (megjelenítve az 1. akcióterület módosítása)

4.2 Az egyes akcióterületeken megvalósítandó fejlesztések összefoglaló bemutatása

Az Integrált Településfejlesztési Stratégia tartalmazza a célok eléréséhez szükséges legfontosabb beavatkozásokat. Az ITS operatív jellege ugyanakkor nem jelenti azt, hogy részletesen kidolgozva tartalmaznia kell a megvalósítandó projekteket, elegendő, ha a stratégia a tervezett fejlesztések vázlatos bemutatására szorítkozik.¹

Az ITS keretében azonosított projekt típusok (az akcióterületi fejlesztéseken kívül) az alábbiak:

- **Kulcsprojektek:** A kulcsprojektek azok a tervbe vett fejlesztések, amelyek alapvető feltételét képezik valamely (akár több) középtávú városi cél elérésének, tehát, ha a projekt nem valósul meg, valamelyik cél nem vagy csak kismértékben érhető el. Gyakran a kulcsprojekt (ami jellemezően nagyobb összegű projekt) megvalósulása előfeltétele egyéb tervezett fejlesztések megvalósulásának vagy azok hatásai érvényesülésének.
- **Hálózatos projektek:** A hálózatos projekt egymással összehangolt, térben kapcsolódó fejlesztéseket tartalmaz. A hálózatos projekt több, egymáshoz kapcsolódó, akár azonos jellegű projektelemből áll, és a város egészére vagy annak jelentős részére kiterjed.

¹Útmutató a kis- és középvárosok számára az Integrált Településfejlesztési Stratégia 2014-2020 elkészítéséhez (Belügyminisztérium, 2015. 03. 11.)

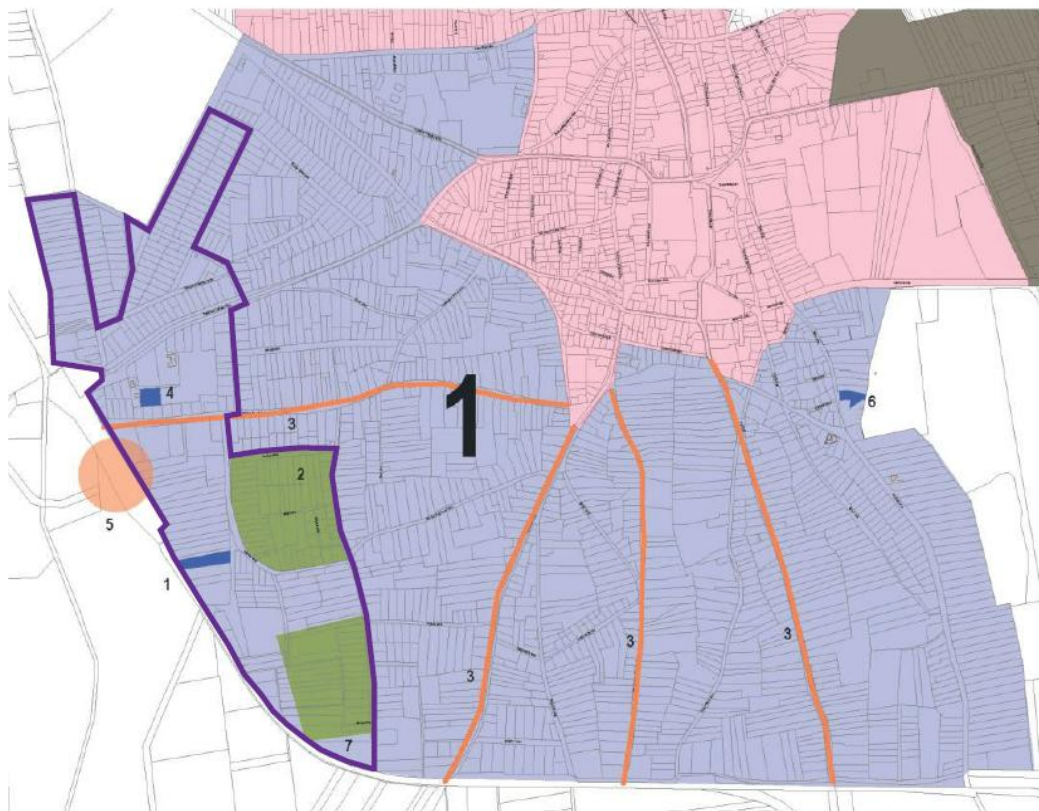

- *Egyéb projektek:* a fenti kategóriákba nem tartozó, egyéb tervezett fejlesztések.

A tervezett beavatkozások jelenleg ismert részleteit (pl. lehetséges tevékenységek, becsült költségvetés, indikatív ütemezés) a következő fejezetek tartalmazzák azzal az előfelvetéssel, hogy ezek a projektkidolgozás későbbi fázisaiban kerülnek pontosításra, véglegesítésre. Kulcsprojektek

Az akcióterületi beavatkozások egyes elemei egyben kulcsprojektek vagy egyéb projektek, az átfedések erősítik a tervezett fejlesztések közötti kapcsolódást, szinergiát.

4.2.1 Szociális célú városrehabilitáció AT

4. ábra Nagyálló akcióterületei (megjelenítve az 1. akcióterület módosítása)

Nagyálló kedvezőtlen társadalmi mutatókkal rendelkező városrészében olyan beavatkozás-csomag szükséges, amely integráltan kezeli a lakókörnyezet infrastrukturális hiányosságait, valamint az itt élők munkaerő-piaci, képzettségi, egészségügyi és egyéb problémáit – összhangban az Antiszegregációs programmal:

- **Hátrányos helyzetű lakosság felzárkóztatása, (legalább nyolc osztály megszerzése) - szegregált területeken – hálózatos projekt**

A projekt átfogó célja a Nagykálló Akácos u., a Porosladányi út, valamint a Temető u. környékén található három szegregátum további leszakadásának megakadályozása, a szegregáció oldása, a szociálisan hátrányos helyzetben lévő polgárok, kiemelten a roma lakosság társadalmi befogadásának előkészítése.

A projekt közvetlen célja 15 – 20, szociálisan rászorult, szegregált lakókörnyezetben élő család kétlépcsős, társadalmi befogadást elősegítő felzárkóztatásának és integrációjának megvalósítása.

Ezen célt az alábbi három résztevékenység mellett kívánjuk elérni:

1. Aktív közösségi szerepvállalás, mind a szegregált, mind a nem szegregált lakókörnyezetben élők felkészítésével, a szükséges képességek elsajátításának támogatásával. Célunk a társadalmi befogadás feltételeinek megteremtése, a diszkrimináció felszámolása a szociális marketing eszközeivel.
2. Integrált, terület alapú megközelítés a kirekesztés és a szegregáció megszüntetéséhez. Ennek eszközei az integrált, terület alapú városrehabilitációs beavatkozások, a lakhatási körülmények javítása, integrált szolgáltatások biztosítása, aktív mentorálási tevékenység.
3. Átmeneti munkaerőpiac létrehozása, a közösségi/szociális gazdaság megalapozása, szociális szövetkezet megalakítása és működtetése.

■ **Akácos úti közösségi ház szolgáltatásainak bővítése-közösségi tér kialakítása-egyéb projekt**

Az előző projekthez szorosan kapcsolódó fejlesztés. Az Akácos úti közösségi ház szolgálna háttérként a fenti tevékenységek elvégzéséhez illetve megvalósításához. Az épület megújításához, a hatékonyabb szociális munka érdekében szükséges egy konyha résszel, egy krízis szobával, valamint a szomszédos telek megvásárlásával közösségi kert és egyéb közösségi programoknak helyt adó terület kialakítását lehetővé tenni.

■ **Közösségi játszótér kialakítása-egyéb projekt**

A szegregált településrészen jelenleg nem található olyan játszótér, mely az ott élők igényeit tudná szolgálni. A közösség fejlesztése érdekében a projekt aktívan kapcsolódik a közösségi programokhoz, a szociális nevelés és társas együttélés alapvető szabályainak betartása mentén közösségfejlesztő hatású.

■ **Az úgynevezett gödrök területén fásítás, parkosítás – egyéb projekt**

A fenti közterület megújításokhoz kapcsolódó projekt. Célja a terület végleges rendezése, parkosítás, minőségi közterület fejlesztés. A szegregátumokhoz kapcsolódó egybefüggő, közpark szerű felújítás célja a területen rendelkezésre nem álló nagyméretű zöldterület létrehozása.

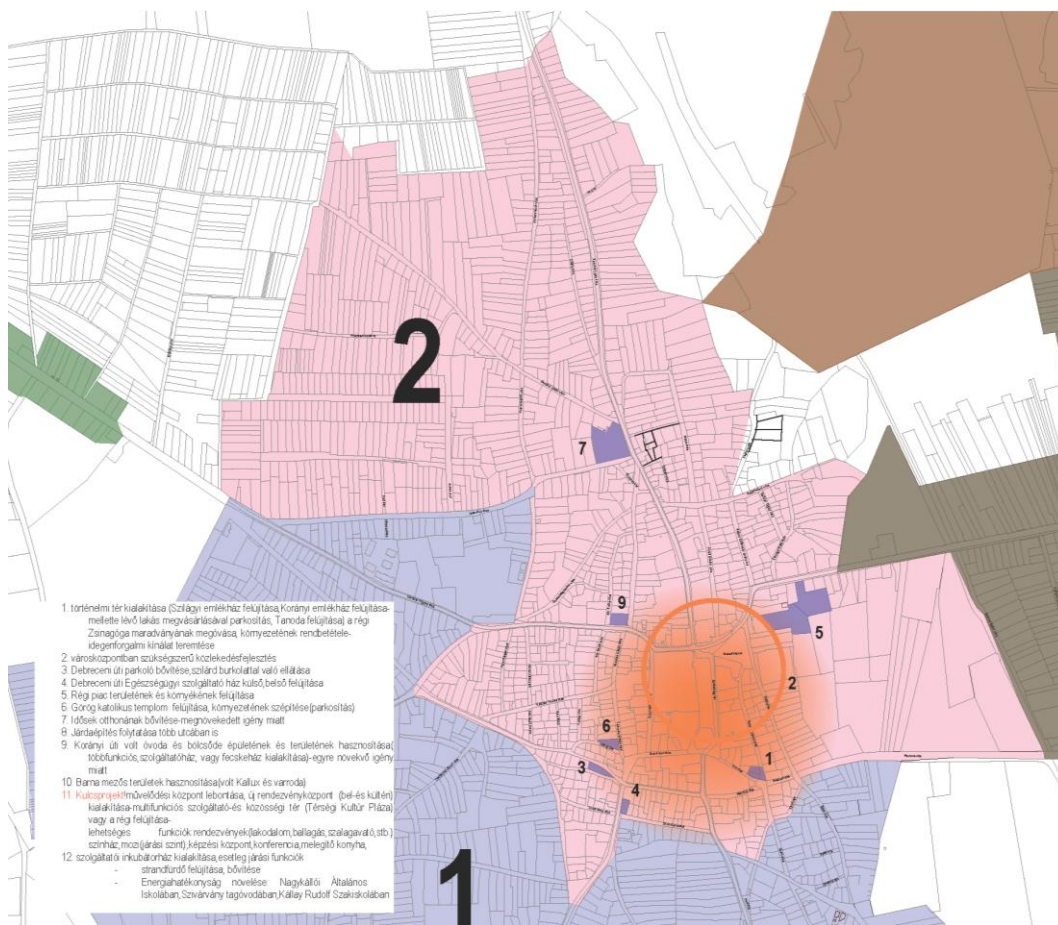
■ **Szociális Bérlekások kialakítása**

A lakhatási integráció érdekében szociális bérlakásokat tervez építeni ill. kialakítani az önkormányzat a település integrált lakóterületén. Ide minden esetben az akcióterületen található szegregátumokban élő családok és fiatal párok költöznek majd, oldva ezzel a szegregációt az akcióterületen.

■ Szemléletformálás és közösségi programok szervezése - egyéb

A projekt szorosan kapcsolódik az akcióterület szegregációval veszélyeztetett területén élők felzárkóztatásához. A projekt keretén belül egészségügyi, higiéniai programok, bűnmegelőzés, kulturális és sportprogramok kerülnek megrendezésre elősegítve a társadalmi integrációt.

4.2.2 Északi kertváros és városközpont funkcióbővítő rehabilitáció AT

5. ábra Nagykálló Északi kertváros és városközpont funkcióbővítő akcióterülete

Nagykálló belvárosában az elmúlt években már számos fejlesztés történt, de ezek nem kezeltek minden problémát a funkcionalitás, az épített környezet, a közlekedés és a zöldfelületek szempontjából egyenlő mértékben. Az akcióterület Nagykálló központi területe, fejlesztésének fókuszában ebből adódóan olyan funkciók erősítése áll, amelyek a település teljes lakossága számára relevánsak, és a járási hatókörű funkciókból adódóan

elvárhatóak. A belvárosi területek megújításával, kiterjesztésével és racionalizálásával a cél egy olyan Városközpont megteremtése, amely

- egységes arculatú ugyan, de figyelemmel a településkép heterogenitására
- sajátos szerkezetét megőrzi,
- biztosítja a modern kisvárosi életformát,
- közszolgáltatási, kereskedelmi, kulturális és turisztikai továbbá egyházi szempontból funkcionálisan megerősödött.

A fentieknek megfelelően a gazdaságélénkítő és népességmegtartó településfejlesztést a Városközpontban az alábbi fő tevékenységek szolgálják:

- **Történelmi tér kialakítása (Szilágyi emlékház felújítása, Korányi emlékház felújítása- mellette lévő lakás megvásárlásával parkosítás, Tanoda felújítása) a régi Zsinagóga maradványának megóvása, környezetének rendbetétele- idegenforgalmi kínálat teremtése – hálózatos projekt**

A projekt címéből is látható, hogy a projekt a funkcióbővítő városfejlesztést célozza meg. Olyan városi tér létrehozása a célja, mely nem egyetlen ingatlan felújítására fókuszál, hanem azokat komplexen fejlesztve olyan épületegyüttest hoz létre, mely Nagykálló kulturális múltját állítja a fejlesztések középpontjába. Ezen belül a Szilágyi emlékház teljes külső felújítása valósul meg rendezve az épület külső megjelenését. A projekt tartalmazza a Korányi emlékház teljes külső és belső rekonstrukcióját, a múzeum épület építészettörténetileg is érdekes felújítását. A projektben megújításra kerül a Tanoda épülete, továbbá a nagykállói zsinagóga maradványainak megóvása is célja a projektnek emléket állítva a nagykállói zsidóságnak.

- **Városközpontban szükségszerű közlekedésfejlesztés – hálózatos projekt**

Az elmúlt években Nagykálló a számos elnyert pályázatnak köszönhetően a belváros lényeges átalakuláson, korszerűsítésen ment át. Ennek keretében a főtér és környezete megújult, a polgármesteri hivatal számára új épület létesült. Viszont ezen fejlesztések új forgalmi helyzeteket is eredményeztek, melyek megoldására a pályázatok nem, vagy csak szűkös forrást tartalmaztak. A jelentős forgalomnövekedést indukáló korábbi fejlesztések új forgalmi kapcsolatok kialakítását teszik szükségessé. Ennek terveit a későbbiekben szükséges elkészíteni. A projekt keretében átfogó fejlesztés valósul meg, amely rendezi az egész belváros forgalmi problémáját. A „felhasználóbarát” fejlesztések keretében jelzőlámpás és körforgalmi kapcsolatok kerülnek megvalósításra.

■ **Debreceni úti parkoló bővítése, szilárd burkolattal való ellátása – egyéb projekt**

A parkoló esetében egyértelműen megállapítható, hogy a pszichiátriai intézmény új szárnyának átadása miatt csökkent a parkolóhelyek száma. A látogatói igényből fakadóan növelni és minőségileg meg kell újítani a parkoló számot illetve a kapacitást. A projektötlet szerint szükségessé válik a szomszédos épületek bontása is a kapacitás növelése érdekében.

■ **Debreceni úti Egészségügyi szolgáltató ház külső, belső felújítása – egyéb projekt**

Az Egészségügyi Szolgáltatóház teljes felújításra szorul. A projekt keretében az épület energetikai korszerűsítése, nyílászáró csere, burkolatok cseréje válik szükségessé. Az épület tetőszerkezete is megújul, továbbá homlokzati hőszigeteléssel javítandók a hőtechnikai jellemzők. Az akadálymentesítés révén az itt nyújtott egészségügyi alapellátás a 21. századi körülményeknek megfelelően valósulhat meg.

■ **Régi piac területének és környékének felújítása – egyéb projekt**

A régi piac területe jelen állapotában nem szolgál semmilyen városi igényt. Ennek megfelelően szükség lesz a terület új funkcióval történő feltöltésére, ellátására. Az elhelyezkedése folytán az egyik legcélszerűbb a játszótéri funkció elhelyezése, melynek a város amúgy is híján van, továbbá ötlet szinten megfogalmazásra került egy kültéri „kondipark” létesítése, valamint a terület általános rehabilitációja, parkosítása, burkolatok cseréje az új funkciókhoz illeszkedően.

■ **Görög katolikus templom felújítása, környezetének rendezése(parkosítás) – egyéb projekt**

A városban található római katolikus és református templomok az elmúlt években már felújításra kerültek. A jelen állapotában szintén felújítás után kiáltó görög katolikus templom kerülne megújításra. Ennek keretében megtörténik az épület teljes küldő és belső felújítása, illetve környezetének rendezése, parkosítása. A projekt megvalósításához szükséges tervdokumentációk a későbbiekben kerülnek elkészítésre.

■ **Idősek otthonának bővítése-megnövekedett igény miatt – egyéb projekt**

A meglévő idősek otthona jelen formájában nem képes kiszolgálni a jelentkező igényeket. Kapacitásbővítés szükséges. Ennek keretében új szárnyal bővülne az épület, illetve a teljes akadálymentesítés és energetikai korszerűsítés is a projekt céljai között szerepel. A fejlesztés tervei jelen fázisban még nem állnak rendelkezésre.

■ **Járdaépítés folytatása több utcában is – hálózatos projekt**

Nagykálló esetében elmondható, hogy több olyan utca van még, melyekben nincs megfelelő járda, így a biztonságos közlekedés nem biztosított a település egészén. Ebben a projektben a Kossuth utca páratlan oldala, a Deák Ferenc utcától a Kisharangodi útig, Kisharangodi utca a Bocskai utcától a Kossuth utcáig terjedő szakaszin épülnek járdák a korábban elkezdett építkezések folytatásaként.

■ **KULCSPROJEKT - Korányi úti volt óvoda és bölcsőde épületének és területének hasznosítása – többfunkciós szolgáltatóház - Inkubátorház kialakítása – egyéb projekt**

A kulcsprojekt megvalósítása egy meglévő épület hasznosításával valósulhat meg. Mint kulcsprojekt a városrész, de az egész település szempontjából meghatározó hatással bír. Az épület felújításán túl legfontosabb output olyan szolgáltatások létrehozása, melyek a település gazdaságát fejlesztik. Olyan inkubációs tér kerül kialakításra, mely a helyi vállalkozások számára kínál piacképes áron működési tereket, ezzel is erősítve a helyi gazdaságfejlesztést. Az épületben üzletviteli tanácsadó hely is kialakításra kerül, mely további segítség a kezdő vállalkozások számára. Az itt működő cégek szolgáltatásai elérhetőek lesznek nagykállóiak számára, valamint hosszútávon munkahelyteremtést is indukálhat a fejlesztés.

■ **Egységesebb belvárosi arculat kialakítása – egyéb projekt**

E projekt célja, hogy a belvárosban található feliratok, tájékoztató rendszerek, reklámhordozók illetve egyéb szignalizáció a város arculatához kerüljön igazításra. Ennek keretében a volt áruház épülete arculatának áttervezése valósul meg, esetlegesen zöldtető kialakításával.

■ **Összefüggő, színvonalas és emberközpontú közterületi rendszer kialakítása – egyéb projekt**

A projekt célja egy olyan összefüggő közterületi tervezési stratégia megalkotása, mely arra törekszik, hogy a közterületi fejlesztések egységes formában, megfelelő arculattal, a város igényeihez illeszkedve valósuljanak meg. A projektben a belvárosi térfelügyelő kamerarendszer kerül fejlesztésre.

■ **Közösségformáló események számának növelése – egyéb projekt**

A projekt célja, hogy az egyes közösségformáló események szinergiáját növelve kerüljenek azok megvalósításra. Ezen belül az „Együtt az egészségünkért! - sportrendezvény fiataloknak” című járasi szintű rendezvény kerül megtartásra, továbbá a Nyárköszöntő fesztivál című esemény kerül megvalósításra a projekt keretében.

■ **KULCSPROJEKT - Rendezvényközpont (bel-és kültéri) kialakítása-multifunkciós szolgáltató-és közösségi tér (Térségi Kultur Pláza)**

A projekt keretében Nagykálló belvárosában a régi Művelődési Központ helyén egy többfunkciós és energetikailag a mai kor elvárásainak megfelelő rendezvény központ kialakítás valósulna meg. A projektet úgy tervezzük, hogy van gazdasági és közösségi lába is legyen. Nagykálló belvárosa az elmúlt fejlesztési ciklusban szinte teljesen megújult. Ami leginkább hiányzik még a belvárosból, az a térségi központhoz méltó rendezvény központ, ami nagyobb városi és térségi rendezvényeknek biztosíthat helyszínt. A belvárosban álló - jelenleg használaton kívül álló - régi Művelődési Központ helyén valósítható meg az elképzelés TOP Zöld város kialakítása pályázat keretében. A projekt megvalósításával a teremtett munkahelyek száma 5-10 fővel bővül, új térségi szintű kulturális programok száma (3/év) növekszik, új létrehozott közösségi tér alapterülete: 850m²,

■ **A strandfürdő felújítása, bővítése – egyéb projekt**

A projekt keretében megvalósul a strandfürdő turisztikai fejlesztése, medenceépítés, gépészeti rendszerek felújítása, parképítés képezi a fejlesztés tárgyát.

■ **Energia hatékonyság növelése a Nagykállói Általános Iskolában, a Szivárvány Tagóvodában és a Kállay Rudolf Szakiskolában. – egyéb projekt**

A projekt elsődleges célja az intézmények energetikai korszerűsítése, az üzemeltetési költségek lehetőség szerinti minimalizálása az energia hatékonyság növelésével. A város célja, hogy a három intézmény esetében az elektromos energia igény napelemekből kerüljön fedezésre a lehető legnagyobb mértékben, a melegvíz ellátást napkollektorokkal biztosítsák valamint az épületek fűtéséhez a helyben található termálvíz kerüljön felhasználásra.

■ **A régi okmányiroda épületének rehabilitációja**

A projekt keretében a korábban okmányirodaként funkcionáló épület felújítása és új funkcióval történő felruházása valósul meg. Az épület előtt a körzeti orvosi rendelők, valamint a pszichiátriai szakkórház közelsége miatt jelentős gyalogos és kerékpáros forgalom bonyolódik, ezért igen frekvenciát épületnek számít. Emellett az épület műemléki környezetben is található. Lehetséges funkciójaként kulturális-, városi-, de akár gazdasági funkció is elképzelhető.

■ **Öko-Kálló projekt**

A projekt célja az Önkormányzat, az önkormányzati intézmények és cégek tevékenységében, valamint városüzemeltetésben a környezettudatosság megjelenítése. A projekt túlmutat az akcióterületen, ezért hálózatos projektként is definiálható, azonban a projekt tevékenységeinek jelentős része mégis a városközpontban valósul meg. A projekt keretében a fenntarthatóságot, valamint a klíma- és környezetvédelmet szem előtt tartva valósulna meg az önkormányzat és az önkormányzathoz köthető vállalkozások és intézmények működésében a szemléletváltás intenzív, már-már kampányszerű cselekvések, szabályozások és programok megvalósításával.

■ **Társasházak energetikai felújítása a lakókkal együttműködve**

A projekt keretében a településen található társasházak energetikai felújításához (nyílászáró csere, hőszigetelés, fűtőkorszerűsítés) nyújtana segítséget az önkormányzat azzal, hogy a projektek előkészítésének a költségét magára vállalná, továbbá biztosítaná az erőforrást a projekt végrehajtásának koordinációjához és adminisztrációjához.

■ Szociális Bérlakások kialakítása

Az elsősorban diplomás fiatalok részére fecskeház jelleggel további szociális bérlakások kialakítása vagy építése

4.2.3 Kiskálló szociális célú városrehabilitáció AT

6. ábra Kiskálló Szociális Célú Városrehabilitáció akcióterület

A kiskállói akcióterület projektjeinek célja, hogy az alapvető városi funkciók a településrész illetve az akcióterület egészen biztosíthatóak legyenek, illetve a leromlott műszaki állapotú egyházi és egyéb emlékhelyek megújításra kerülhessenek.

■ **A jelenleg felújítás alatt álló Karitászház további bővítése – egyéb projekt**

A kiskállói szociális városrehabilitáció keretében megvalósuló fejlesztés célja, hogy a városrészben lakók számára tanácsadói, valamint beruházásokhoz kapcsolódó egyéb szolgáltatási tevékenységet végezzen. Ennek megfelelően további infrastrukturális bővítésekre lesz szükség. A projektben tárgyaló, ügyféltér, tanácsadó helyiség kerül kialakításra a meglévő épület bővítésével.

■ **Magyi úton a járdaépítés folytatása – hálózatos projekt**

A projektben folytatásra kerül a megkezdett járdaépítés a kulturált környezet és a biztonságos közlekedés kialakítása érdekében.

■ **Gyöngyvirág út és Lehel út –járdaépítés – hálózatos projekt**

A fenti két utcában jelenleg nem került járda felület kialakításra, ezért a projektben mindkét helyszínen megteremtésre kerülnek a biztonságos közlekedés feltételei.

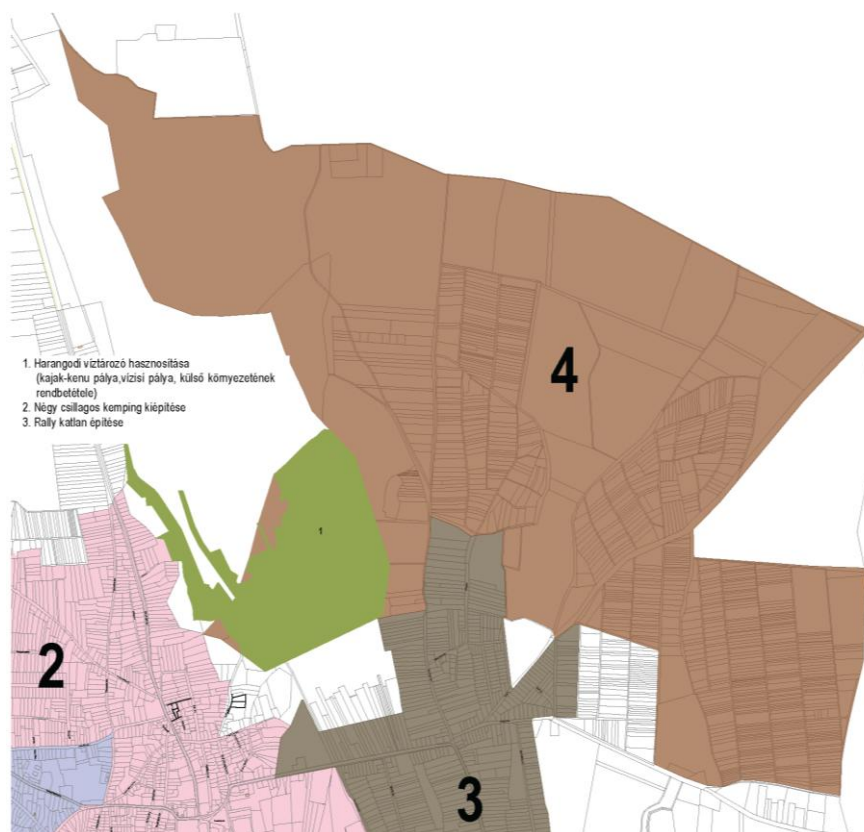
■ **Görög katolikus kis templom külső-belső felújítása, harangláb felújítása, a régi felszámolása, parkosítás – egyéb projekt**

A jelen állapotában szintén felújítandó görög katolikus kis templom kerülne megújításra. Ennek keretében megtörténik az épület teljes külső és belső felújítása, illetve környezetének rendezése, parkosítása, továbbá a harangláb rendbetétele. A projekt megvalósításához szükséges tervdokumentációk a későbbiekben kerülnek elkészítésre.

■ **Ínségdombi kilátó és környezetének rendbetétele-turisztikai látványosság (helyi védelem alatt áll) – egyéb projekt**

A kedvelt kirándulóhely környezetének megújítása, zöldfelületi revitalizációja szükséges annak érdekében, hogy az oda érkező csoportok, turisták számára attrakció-fejlesztés valósuljon meg megfelelő szignalizációval, szociális egység kialakításával.

4.2.4 Turisztikai AT

7. ábra Turisztikai akcióterület

A turisztikai akcióterülethez kapcsolódó célkitűzés a harangodi víztározó lehetőség szerinti legjobb hasznosítása, sportesemények megrendezésére alkalmas környezet létrehozása. Ennek keretében, illetve ehhez kapcsolódóan fontos projekt az emelt szintű szolgáltatásokat nyújtó kemping megvalósítása is. Az infrastrukturális fejlesztésekhez kapcsolódóan „soft” jellegű beavatkozások is szükségesek (pl. turisztikai programcsomagok kialakítása, városmarketing program). Ezek nemcsak az akcióterületre, hanem az egész városra vagy a programcsomagok esetében akár a térségre is vonatkozhatnak, de az integrált fejlesztések keretében megvalósíthatók.

■ **Harangodi víztározó hasznosítása (kajak-kenu pálya, külső környezetének rendbetétele) – egyéb projekt**

A víztározó a környéken található legnagyobb egybefüggő vízfelülettel rendelkező terület. Ennek megfelelően hosszú távú hasznosítása szükséges. A város célja, hogy legfőképpen sport, és rekreációs célú hasznosítás valósuljon meg. Ennek keretében az alábbi sportok számára kell alkalmassá tenni a víztározót és környezetét:

- szabadstrand,
- kajak-kenu sportágak,

- infrastruktúra fejlesztése,
- tó körüli sétány+kerékpárút kialakítása pihenőkkel

A FeTiVízlg ütemezése szerint a Harangodi Víztározó kotrása középtávon meg fog valósulni. A projekt erre épülne rá egy vízi szabadidő és sportcentrum kialakításával, mely tartalmazza a régi kajak-kenu pálya feltárását, egy szabad strand kialakítását a hozzá kapcsolódó kiegészítő infrastruktúrával, valamint négy csillagos kemping kialakítását lakókocsi-állásokkal és 4db apartmanházzal.

4.2.5 Ipari Park AT

8. ábra Ipari Park akcióterület

Az Ipari Park komplex fejlesztése lényegében több különálló projekt megvalósítását foglalja magában.

- **Korányi úti vállalkozások megerősítése – egyéb projekt**

A projekt keretében olyan vállalkozás barát komplex jogszabályi szabályozás megvalósítása a cél, mely az ipari park közelében található vállalkozásoknak ad bizonyos kedvezményeket, ösztönzi a beruházásokat és a munkahelyteremtést.

■ **Volt szeméttelép rekultivációja/funkcióváltása – egyéb projekt**

A projekt egyelőre mint ötlet jelenik meg az akcióterületen. Ennek az előkészítő projektnek a keretében feltérképezésre kerülne a további hasznosíthatóság kérdése, tanulmányok, koncepció tervek készítése képezi a projekt tárgyát. Ezek nélkül megalapozott döntések nem hozhatók, a feladat itt is a hosszú távú területhasznosítás.

■ **Vállalkozás ösztönzés az ipari parkban – egyéb projekt**

Nagykállóban működő vállalkozások közül az egyik legnagyobb munkáltató a TESZOVÁL. A jelenleg lakókörnyezetben működő könnyűipari vállalat ipari parkba való költöztetése az egyik cél. Ennek keretében megfelelő munkakörnyezet kerülne kialakításra az üzem számára. A projekt marketing tevékenységet is tartalmaz, melynek célja a Nagykállói Ipari Park népszerűsítése, vállalkozások betelepülésének elősegítése.

■ **Térségi építőipari klaszterközpont – egyéb projekt**

A projekt célja a foglalkoztatás-barát növekedés támogatása a területi stratégiákban foglalt endogén potenciálok fejlesztése által a speciális területeken, beleértve a hanyatló ipari régiók szerkezetváltását, továbbá a különös természeti és kulturális erőforrásokhoz való hozzáférés növelését, valamint ezen erőforrások fejlesztését.

4.3 Az akcióterületeken kívül végrehajtandó, a település egésze szempontjából jelentős fejlesztések

4.3.1 Egyéb projektek

■ **Kerékpárhíd az M3-as autópálya felett, a térség és Nyíregyháza összekötése – hálózatos projekt**

Jelenleg a térség kerékpáros infrastruktúrája csak rövid szakaszokon kiépített, közvetlen összeköttetés csak Nagykálló és Kállósemjén között van, illetve támogatási szerződéssel rendelkezik a Nagykálló-Biri Kerékpárút. A fenntartható közlekedés szempontjából elengedhetetlen, hogy a térség irányából a megyeszékhely kerékpárral is biztonságosan elérhető legyen.

A projekt keretében a Nyíregyháza-Nyírbátor kerékpárút legkritikusabb szakasza épülne meg. A megtervezett és engedéllyel rendelkező kerékpárút Nagykálló és Kállósemjén közötti szakasza már elkészült, a Nagykállói Ipari Parkot és a kállósemjéni szakaszt összekötő rész jelenleg kivitelezési szakaszban van.

4.4 A tervezett fejlesztések illeszkedése a stratégiai céljaihoz

Nagykálló tervezett fejlesztései kapcsolódnak egymáshoz, erősítve egymásra gyakorolt pozitív hatásukat. A projekt típusok közötti átfedés (pl. egy meghatározott akcióterületen megvalósuló kulcsprojekt, vagy egy hálózatos projekt akcióterületen megvalósuló elemei) kifejezetten pozitív szinergiákat eredményezhet.

Az egyes fejlesztési projektjavaslatok és a középtávú városi célok kapcsolatát az alábbi táblázat foglalja össze. (Amennyiben egy fejlesztés több célhoz is kapcsolódik, abban az esetben minden érintett célnál megjelenítésre került a projekt.)

1. táblázat A középtávú városi célok és a projekttypusok kapcsolata

Középtávú városi célok (tematikus célok)	Kulcsprojektek	Hálózatos projektek	Akcióterületi projektek	Egyéb projektek
T1. Stabil, fejlődő gazdaság feltételeinek javítása		Korányi úti vállalkozások megerősítése Vállalkozás ösztönzés az ipari parkban Kerékpárhíd az M3-as autópálya felett, a térség és Nyíregyháza összekötése	Térségi építőipari klaszterközpont Szociális bérlakások kialakítása, ill. építése	Volt szeméttelep rekultivációja/funkcióváltása Térségi építőipari klaszterközpont
T2. Helyi kulturális élet és az idegenforgalmi vonzerők fejlesztése	Rendezvényközpont (bel-és kültéri) kialakítása-multifunkciós szolgáltató-és közösségi tér (Térségi Kultur Pláza)		Béke úton a volt földvár emléktáblája melletti önkormányzati telken emlékhely kialakítása Görög katolikus templom felújítása, környezetének szépitése(parkosítás) Görög katolikus kis templom külső-belső felújítása, harangláb felújítása, a régi felszámolása,parkosítás	Közösségformáló események számának növelése
T3. A települési környezet és infrastruktúra fejlesztése	Harangodi víztározó hasznosítása, kajak-kenu pálya, vízisi pálya, külső környezetének rendbetétele, esőházak felújítása, új vizesblokkok kialakítása, négycsillagos kemping létesítése.	Városközpontban szükségszerű közlekedésfejlesztés Debreceni úti parkoló bővítése,szilárd burkolattal való ellátása Debreceni úti Egészségügyi szolgáltató ház külső,belső felújítása Régi piac területének és környékének felújítása Járdaépítés folytatása több utcában is Egységesebb belvárosi arculat kialakítása Öko-Kálló Projekt	Közösségi játszótér kialakítása Az úgynevezett gödrök területén fásítás, parkosítás Történelmi tér kialakítása (Szilágyi emlékház felújítása,Korányi emlékház felújítása- mellette lévő lakás megvásárlásával parkosítás, Tanoda felújítása) a régi Zsinagóga maradványának megóvása, környezetének rendbetétele-idegenforgalmi kínálat teremtése Ínségdombi kilátó és környezetének rendbetétele-turisztikai látványosság(helyi védelem alatt áll) Korányi úti volt óvoda és bölcsőde épületének és területének hasznosítása, többfunkciós,szolgáltatóház	

Középtávú városi célok (tematikus célok)	Kulcsprojektek	Hálózatos projektek	Akcióterületi projektek	Egyéb projektek
		Társasházak energetikai felújítása a lakókkal együttműködve	Strandfürdő felújítása, bővítése A régi okmányiroda épületének rehabilitációja	
T4. Közszolgáltatások fejlesztése, térségi szerepkör erősítése		Összefüggő, színvonalas és emberközpontú közterületi rendszer kialakítása	Idősek otthonának bővítése-megnövekedett igény miatt	
T5. A hátrányos helyzetű lakosság komplex felzárkóztatása és társadalmi integrációja		Magyi úton a járdaépítés folytatása Gyöngyvirág út és Lehel út –járdaépítés	Hátrányos helyzetű lakosság felzárkóztatása, legalább nyolc osztály megszerzése - szegregált területek Akácos úti közösségi ház szolgáltatásainak bővítése-közösségi tér kialakítása Szemléletformálás és közösségi programok szervezése:ezen belül: egészségügyi, higiénias programok,bűnmegelőzés, kulturális és sportprogramok A most felújítás alatt álló Karitás ház bővítése (bővülő szolgáltatási igény) Szociális bérlakások kialakítása, ill. építése	
T6. Az energiahatékonyság növelése és a megújuló energiaforrások használatának terjesztése			Energiahatékonyság növelése: Nagykállói Általános Iskolában,Szivárvány tagóvodában,Kállay Rudolf Szakiskolában	

4.5 A fejlesztések ütemezése

A következő szempontok figyelembevételével történt meg a tervezett fejlesztések lehetséges ütemezése, amelyet a források rendelkezésre állása, illetve a megváltozott külső körülmények a későbbiekben módosíthatnak:

- indokoltság, szükségesség:
  - a fejlesztések által érintett lakosság száma és szociális helyzete,
  - az akcióterületi fejlesztések időszerűsége,
  - a fejlesztések lakosság általi elfogadottsága és támogatottsága,
  - a fejlesztések egymásra épülése,
- hatások:
  - az akcióterületi fejlesztések hatása a város egészére,
  - az akcióterület jelentősége a város lakófunkciójára nézve,
  - az akcióterületi fejlesztések gazdasági és társadalmi multiplikátor hatása,
- finanszírozás és fenntarthatóság:
  - a támogatási források megszerzésének lehetősége és esélye,
  - a rendelkezésre álló önkormányzati sajáterő nagysága,
  - a bevonható magánforrások mértéke,
  - a létrehozott kapacitások fenntarthatósága.

2. táblázat A tervezett fejlesztések indikatív ütemezése 2015-2023

Projekt megnevezése	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Akcióterületi projektek									
1. jelű akcióterület									
Hátrányos helyzetű lakosság felzárkóztatása, legalább nyolc osztály megszerzése - szegregált területek									
Akácos úti közösségi ház szolgáltatásainak bővítése-közösségi tér kialakítása									
Közösségi játszótér kialakítása									
Az úgynevezett gödrök területén fásítás, parkosítás									
Béke úton a volt földvár emléktáblája melletti önkormányzati területen									
Szemléletformálás és közösségi programok szervezése: ezen belül: egészségügyi, higiéniai programok, bűnmegelőzés, kulturális és sportprogramok									
Szociális bérlekások kialakítása, ill. építése									

Projekt megnevezése	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
2. jelű akcióterület									
Történelmi tér kialakítása (Szilágyi emlékház felújítása, Korányi emlékház felújítása- mellette lévő lakás megvásárlásával parkosítás, Tanoda felújítása) a régi Zsinagóga maradványának megóvása, környezetének rendbetétele- idegenforgalmi kínálat teremtése									
Városcsúcsban szükségszerű közlekedésfejlesztés									
Debreceni úti parkoló bővítése, szilárd burkolattal való ellátása									
Debreceni úti Egészségügyi szolgáltató ház külső, belső felújítása									
Régi piac területének és környékének felújítása									
Görög katolikus templom felújítása, környezetének szépítése (parkosítás)									
Idősek otthonának bővítése- megnövekedett igény miatt									
Járdaépítés folytatása több utcában is									
Korányi úti volt óvoda és bölcsőde épületének és területének hasznosítása, többfunkciós, szolgáltatóház									
Egységesebb belvárosi arculat kialakítása									
Összefüggő, színvonalas és emberközpontú közterületi rendszer kialakítása									
Közösségformáló események számának növelése									
Kulcsprojekt! Rendezvényközpont (bel-és kültéri) kialakítása-multifunkciós szolgáltató-és közösségi tér (Térségi Kultur Pláza),									
Strandfürdő felújítása, bővítése									
Energiahatékonyság növelése: Nagykállói Általános Iskolában, Szivárvány tagóvodában, Kállay Rudolf Szakiskolában									
A régi önkormányzati épületének rehabilitációja									
Öko-Kálló projekt									
Társasházaz energetikai felújítása a lakókkal együttműködve									
Szociális bérlakások kialakítása, ill. építése									
3. jelű akcióterület									

Projekt megnevezése	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
a most felújítás alatt álló Karitászház bővítése (bővülő szolgáltatási igény)									
Magyi úton a járdaépítés folytatása									
Gyöngyvirág út és Lehel út –járdaépítés									
Görög katolikus kis templom külső-belső felújítása, harangláb felújítása, a régi felszámolása, parkosítás									
Ínségdombi kilátó és környezetének rendbetétele-turisztikai látványosság(helyi védelem alatt áll)									
4. jelű akcióterület									
Harangodi víztározó hasznosítása, kajak-kenu pálya, vízisí pálya, külső környezetének rendbetétele, esőházak felújítása, új vizesblokkok kialakítása, négycsillagos kemping létesítése.									
5. jelű akcióterület									
Korányi úti vállalkozások megerősítése									
Volt szeméttelp rekultivációja/funkcióváltása									
Térségi építőipari klaszterközpont									
Vállalkozás ösztönzés az ipari parkban									
Akcióterületen kívüli fejlesztések									
Kerékpárhid az M3-as autópálya felett, a térség és Nyíregyháza összekötése									
Béke úton a Nagykállói Földvár emléktáblájának kihelyezése									

4.6 A fejlesztések összehangolt, vázlatos pénzügyi terve

A tervezett projektek finanszírozási forrásait elsősorban a 2014-2020 közötti európai unióstámogatások jelentik, ami az egyes szereplők saját forrásaival egészül ki, részben a támogatások társfinanszírozása, részben a teljes mértékben saját forrásból megvalósítandó fejlesztések kapcsán. Nagykálló Város Önkormányzata kiegyensúlyozott költségvetési helyzetének köszönhetően biztosítani tudja a tervezett fejlesztésekhez szükséges önerőt – erre elsősorban az iparüzési adó magas összege nyújt lehetőséget. A beavatkozások megvalósítása során kiemelt figyelmet fordít a fenntarthatóságra a stabil költségvetési helyzet megőrzése érdekében:

- egyfelől fontos, hogy a létrejövő vagy megújuló létesítmények működtetése ne terhelje meg a város költségvetését,

- másfelől számos olyan fejlesztést tervez, amely már önmagában is a költséghatékony fenntartás irányába hat.

A városok, ezen belül különösen a járasszékhelyek számára kiemelt figyelmet érdemel a **Terület és Településfejlesztési (TOP)** források új eljárás szerinti felhasználása. A TOP keretein belül meghatározott források tervezése és felhasználása az ún. Integrált Területi Programok (ITP) kialakításával valósul meg, amely tartalmazza a megyék területén megvalósítani tervezett intézkedéseket (a megyei jogú városok kivételével). A Szabolcs-Szatmár-Beregmegyében rendelkezésre álló keret 89,28 milliárd forint (Nyíregyháza nélkül)². Ezen túlmenően a megye szereplői részére allokált indikatív forráskeretek (allokációk) ismertek az alábbiak szerint.

3. táblázat Szabolcs-Szatmár-Bereg megye TOP forráskerete terhére tervezett forrásallokáció

Prioritás	Tervezett intézkedések	Tervezett allokáció
1. Térségi gazdasági környezet fejlesztése a foglalkoztatás elősegítésére	1.1. Helyi gazdasági infrastruktúra fejlesztése	12,783
	1.2. Társadalmi és környezeti szempontból fenntartható turizmusfejlesztés	7,973
	1.3. A gazdaságfejlesztést és a munkaerő mobilitás ösztönzését szolgáló közlekedésfejlesztés	5,715
	1.4. A foglalkoztatás segítése és az életminőség javítása családbarát, munkába állást segítő intézmények, közszolgáltatások fejlesztésével	6,891
2. Vállalkozásbarát, népességmegtartó településfejlesztés	2.1. Gazdaságélénkítő és népességmegtartó településfejlesztés	16,52
3. Alacsony széndioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés kiemelten a városi területeken	3.1. Fenntartható települési közlekedésfejlesztés	8,415
	3.2. Önkormányzatok energiahatékonyágának és a megújuló energia-felhasználás arányának növelése	14,052
4. A helyi közösségi szolgáltatások fejlesztése és a társadalmi együttműködés erősítése	4.1. Egészségügyi alapellátás infrastrukturális fejlesztése	3,44
	4.2. A szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése, fejlesztése	1,91
	4.3. Leromlott városi területek rehabilitációja	1,554
5. Megyei és helyi emberi erőforrás fejlesztések, foglalkoztatás-ösztönzés és társadalmi együttműködés	5.1. Foglalkoztatás-növelést célzó megyei és helyi foglalkoztatási együttműködések (paktumok)	7,408
	5.2. A társadalmi együttműködés erősítését szolgáló helyi szintű komplex programok	0,964
	5.3. Helyi közösségi programok megvalósítása	1,654
7. Közösségi szinten irányított városi helyi fejlesztések (CLLD)	7.1. Kulturális és közösségi terek infrastrukturális fejlesztése	CLLD
	7.2. A városi lakosság közösségi aktivitásának növelése a helyi közösség-szervezés és kulturális kínálatbővítés segítségével	CLLD

Forrás: Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye Integrált Területi Programja 2014-2020 (tervezet, 2015.04.10.)

²1702/2014. (XII. 3.) Kormányhatározat

Az előző fejezetekben bemutatásra került kulcsprojektek, hálózatos, akcióterületi és egyéb projektek finanszírozás forrása szerinti összefoglalását a következő táblázat mutatja be. **A város által felhasználni tervezett források** milliárdos nagyságrendűek: az alábbi táblázat adatai alapján több mint 5 milliárd forintnyi fejlesztést kíván megvalósítani az önkormányzat. A ténylegesen megvalósuló fejlesztések alapvetően a megpályázható források nagyságától, a tényleges pályázók (azaz versenytársak) számától és a támogatási intenzitástól függenek.

A város által meghatározott célok elérése nem csak az Önkormányzat és a közszféra érdeke, hanem a Nagykállón élők, az ott dolgozók és az ott működő vállalkozásoké is. Ezért kiemelkedő fontossággal bír a források koncentrált felhasználásában a magánszféra fejlesztésekbe való bevonása. Ezért már a tervezés szakában bevonásra kerültek a civil szervezetek és a város jelentős vállalkozásai, hogy javaslataik beépülhessenek az ITS célrendszerében és projektjeik megjelenjenek a stratégiában.

A tervezett magánberuházásokra különösen nagy hatást gyakorol a helyi és az azzal szorosan összefüggő makrogazdasági helyzet. A jelenleg tapasztalható, az építőipart különösen érzékenyen érintő gazdasági válság hatása növeli mind az állami, mind a magánberuházások kockázatát, mivel egyrészt a megtérülés időtartama növekszik, másrészt a hitelhez, vagy pályázati önerőhöz jutás feltételei is romlottak.

A város, mint járásközpont a városfejlesztésen túl számos olyan tevékenységet végez, amelyek segítik, támogatják a stratégiai célok elérését. Ezen tevékenységek közé tartoznak például bizonyos szabályozási tevékenységek, a városmarketing célú tevékenységek (pl. marketing stratégia elkészítése, marketingkommunikáció), a magánbefektetők bevonása, a lehetséges, kölcsönösen eredményes partneri együttműködések kialakítása érdekében, valamint hogy a létesítmények kihasználtsága növekedjen, a fejlesztési eredmények ismertebbé váljanak, a város által tervezett programok minél nagyobb vonzerővel bírjanak.

A fentiek érdekében a város a tervezés során megkezdett rendszeres találkozókat folytatni fogja a helyi gazdaság szereplőivel és a lakossággal, valamint a városmarketing tevékenység erősítésével a magánszféra fejlesztőivel való együttműködések kialakítása is teret kap.

A TOP forrásain túl az Európai Unió Strukturális és Beruházási Alapjai terhére az alábbi források állnak rendelkezésre:

- Az **Integrált Közlekedésfejlesztési Operatív Program** (IKOP) elsődleges célja a közlekedés hálózatának és infrastruktúrájának fejlesztése, a transzeurópai közlekedési hálózaton keresztül a városi közlekedésen át, egészen a környezetbarát megoldásokig.
- Az **Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program** (EFOP) fő célja, hogy a humán tőke és a társadalmi környezet javításával járuljon hozzá a társadalmi felzárkózási és népesedési kihívások kezeléséhez. Az EFOP a gyakorlatban nemcsak a szegénység elleni küzdelemből fogja kivenni a részét, de hangsúlyt helyez a társadalmi kohézió erősítésére, az egészségügyi beruházásokra, a köznevelés minőségének fejlesztésére,

kiemelt tekintettel a korai iskolaelhagyás csökkentésére, a felsőfokú végzettséggel rendelkezők számának növelésére és a kutatás-fejlesztésre.

- A **Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program (KEHOP)** célkitűzése, hogy a magas hozzáadott értékű termelésre és a foglalkoztatás bővülésére épülő gazdasági növekedés az emberi élet és a környezeti elemek – hosszú távú változásokat is figyelembe vevő – védelmével összhangban valósuljon meg.
- A **Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program (GINOP)** egyik legfontosabb célkitűzése Magyarország foglalkoztatási rátájának 75%-ra való emelése. Ehhez egyrészt új munkahelyeket kell létesíteni, másrészt a munkát vállalni akarók képességeit kell fejleszteni. A program további két fontos célkitűzése az ország innovációs képességeinek és kapacitásainak, valamint a magyar ipari és szolgáltató szektornak a fókuszált fejlesztése.
- A közigazgatás, és a közszolgáltatási szféra kiemelt fejlesztései a **Közigazgatás- és Köszolgáltatás Fejlesztési Operatív Program (KÖFOP)** terhére lesznek végrehajtva.
- A **Vidékfejlesztési Program (VP)** elsődleges célja a mezőgazdasági vállalkozások versenyképességének növelése, az agrárium fenntartható fejlődése, a vidéki térségek és közösségek erősítése, az életminőség javítása a vidéki térségekben, valamint a gazdasági fejlődés támogatása.
- A **Magyar Halászati Operatív Program (MAHOP)** a halászati ágazat támogatási lehetőségeit tartalmazza.
- A **Rászoruló Személyeket Támogató Operatív Program (RSZTOP)** alapvető célja, hogy a leginkább rászoruló személyeket – a szegénységben élő gyermekeket, a hajléktalanokat, valamint a rendkívül alacsony jövedelmű személyeket – megfelelő étkezéshez és alapvető fogyasztási cikkekhez juttassa.

Mindezek mellett a városok egyéb EU-s és nemzetközi támogatást is bevonhatnak fejlesztéseik megvalósításába:

- Határon átnyúló együttműködési programok (Románia-Magyarország, Magyarország-Szlovákia, Magyarország-Szlovákia-Románia-Ukrajna)
- Központi EU-s megvalósítású programok (pl. Horizon 2020, URBACT, Interreg Europe, Duna Program, Interreg Central Europe)
- Bilaterális programok (pl. Norvég Alap, Svájci Alap)

Az előző fejezetekben bemutatásra került kulcsprojektek, hálózatos, akcióterületi és egyéb projektek **finanszírozás forrása szerinti összefoglalását** a következő táblázat mutatja be.

4. táblázat A tervezett fejlesztések vázlatos pénzügyi terve

Projekt megnevezése	Indikatív költségvetés (millió Ft)	Finanszírozás lehetséges forrása
Akcióterületi projektek		
1. jelű akcióterület		
Hátrányos helyzetű lakosság felzárkóztatása, legalább nyolc osztály megszerzése - szegregált területek	500	TOP 2.1. Gazdaságélénkítő és népességmegtartó településfejlesztés
Akácos úti közösségi ház szolgáltatásainak bővítése-közösségi tér kialakítása	14	KEHOP 5.2. Épületek energiahatékonysági korszerűsítése megújuló energiaforrások alkalmazásának kombinálásával, TOP-4.3.1 Leromlott városi területek rehabilitációja
Közösségi játszótér kialakítása	10	TOP 7.1. Kulturális és közösségi terek infrastrukturális fejlesztése TOP 4.3.1 Leromlott városi területek rehabilitációja
Az úgynevezett gödrök területén fásítás, parkosítás	20	TOP 4.3.1 Leromlott városi területek rehabilitációja
Szemléletformálás és közösségi programok szervezése:ezen belül: egészségügyi, higiénias programok,bűnmegelőzés, kulturális és sportprogramok	50	TOP 1.3. A gazdaságfejlesztést és a munkaerő mobilitás ösztönzését szolgáló közlekedésfejlesztés TOP 5.2.1 A társadalmi együttműködés erősítését szolgáló helyi szintű komplex programok
Szociális bérlakások kialakítása, ill. építése	100	TOP 4.3.1 Leromlott városi területek rehabilitációja
2. jelű akcióterület		
Történelmi tér kialakítása (Szilágyi emlékház felújítása,Korányi emlékház felújítása- mellette lévő lakás megvásárlásával parkosítás, Tanoda felújítása) a régi Zsinagóga maradványának megóvása, környezetének rendbetétele- idegenforgalmi kínálat teremtése	100	TOP 7.1. Kulturális és közösségi terek infrastrukturális fejlesztése
Városközpontban szükségszerű közlekedésfejlesztés	100	TOP 1.3. A gazdaságfejlesztést és a munkaerő mobilitás ösztönzését szolgáló közlekedésfejlesztés
Debreceni úti parkoló bővítése,szilárd burkolattal való ellátása	30	TOP 1.3. A gazdaságfejlesztést és a munkaerő mobilitás ösztönzését szolgáló közlekedésfejlesztés TOP-2.1.2 Zöld város kialakítása
Debreceni úti Egészségügyi szolgáltató ház külső,belső felújítása	300	KEHOP 5.2. Épületek energiahatékonysági korszerűsítése megújuló energiaforrások alkalmazásának kombinálásával
Régi piac területének és környékének felújítása	20	TOP 7.1. Kulturális és közösségi terek infrastrukturális fejlesztése, TOP-2.1.2 Zöld város kialakítása
Görög katolikus templom felújítása, környezetének szépítése(parkosítás)	50	TOP 7.1. Kulturális és közösségi terek infrastrukturális fejlesztése GINOP 7 Versenyképes turisztikai kínálat
Idősek otthonának bővítése-megnövekedett igény	150	KEHOP 5.2. Épületek energiahatékonysági korszerűsítése

Projekt megnevezése	Indikatív költségvetés (millió Ft)	Finanszírozás lehetséges forrása
miatt		megújuló energiaforrások alkalmazásának kombinálásával
Járdaépítés folytatása több utcában is	10	TOP 1.3. A gazdaságfejlesztést és a munkaerő mobilitás ösztönzését szolgáló közlekedésfejlesztés IKOP 4. A TEN-T hálózat közötti elérhetőségének javítása prioritási tengely
Korányi úti volt óvoda és bölcsőde épületének és területének hasznosítása, többfunkciós, szolgáltatóház	50	KEHOP 5.2. Épületek energiahatékonysági korszerűsítése megújuló energiaforrások alkalmazásának kombinálásával
Egységesebb belvárosi arculat kialakítása	100	KEHOP 5.2. Épületek energiahatékonysági korszerűsítése megújuló energiaforrások alkalmazásának kombinálásával, TOP-2.1.2 Zöld város kialakítása
Összefüggő, színvonalas és emberközpontú közterületi rendszer kialakítása	5	KEHOP 5.2. Épületek energiahatékonysági korszerűsítése megújuló energiaforrások alkalmazásának kombinálásával
Közösségformáló események számának növelése	5	TOP 5.3. Helyi közösségi programok megvalósítása TOP-2.1.2 Zöld város kialakítása
Kulcsprojekt! Rendezvényközpont (bel-és kültéri) kialakítása-multifunkciós szolgáltató-és közösségi tér (Térségi Kultur Pláza) ,	1 000	TOP 7.1. Kulturális és közösségi terek infrastrukturális fejlesztése, TOP-2.1.2 Zöld város kialakítása
Strandfürdő felújítása, bővítése	200	TOP 7.1. Kulturális és közösségi terek infrastrukturális fejlesztése GINOP 7 Versenyképes turisztikai kínálat TOP-2.1.2 Zöld város kialakítása
Energiahatékonyság növelése: Nagykállói Általános Iskolában, Szivárvány tagóvodában, Kállay Rudolf Szakiskolában	200	KEHOP 5.2. Épületek energiahatékonysági korszerűsítése megújuló energiaforrások alkalmazásának kombinálásával
A régi okmányiroda épületének rehabilitációja	50	TOP 7.1. Kulturális és közösségi terek infrastrukturális fejlesztése KEHOP 5.2. Épületek energiahatékonysági korszerűsítése megújuló energiaforrások alkalmazásának kombinálásával TOP-2.1.2 Zöld város kialakítása
Öko-Kálló projekt	8	TOP-2.1.2 Zöld város kialakítása TOP 5.3. Helyi közösségi programok megvalósítása
Társasházaz energetikai felújítása a lakókkal együttműködve	20	N/A
Szociális bérlakások kialakítása, ill. építése	100	N/A
3. jelű akcióterület		
A most felújítás alatt álló Karitászház bővítése (bővülő szolgáltatási igény)	20	TOP 7.1. Kulturális és közösségi terek infrastrukturális fejlesztése TOP-4.3.1 Leromlott városi területek rehabilitációja
Magyi úton a járdaépítés folytatása	5	TOP 1.3. A gazdaságfejlesztést és a munkaerő mobilitás

Projekt megnevezése	Indikatív költségvetés (millió Ft)	Finanszírozás lehetséges forrása
		öztönzését szolgáló közlekedésfejlesztés TOP-4.3.1 Leromlott városi területek rehabilitációja
Gyöngyvirág út és Lehel út –járdaépítés	3	TOP 1.3. A gazdaságfejlesztést és a munkaerő mobilitás ösztönzését szolgáló közlekedésfejlesztés TOP-4.3.1 Leromlott városi területek rehabilitációja
Görög katolikus kis templom külső-belső felújítása, harangláb felújítása, a régi felszámolása, parkosítás	200	TOP 7.1. Kulturális és közösségi terek infrastrukturális fejlesztése TOP-4.3.1 Leromlott városi területek rehabilitációja
Ínségdombi kilátó és környezetének rendbetétele-turisztikai látványosság(helyi védelem alatt áll)	100	TOP 7.1. Kulturális és közösségi terek infrastrukturális fejlesztése TOP-4.3.1 Leromlott városi területek rehabilitációja
4.jelű akcióterület		
KULCSPROJEKT Harangodi víztározó hasznosítása, kajak-kenu pálya, vízisí pálya, külső környezetének rendbetétele, esőházak felújítása, új vizesblokkok kialakítása, négycsillagos kemping létesítése.	1 000	GINOP 7 Versenyképes turisztikai kínálat TOP 2.1. Gazdaságélénkítő és népességmegtartó településfejlesztés
5.jelű akcióterület		
Korányi úti vállalkozások megerősítése	0	TOP 1.1. Helyi gazdasági infrastruktúra fejlesztése
Volt személtelep rekultivációja/funkcióváltása	20	TOP 4.3. Leromlott városi területek rehabilitációja
Térségi építőipari klaszterközpont	15	TOP 1.1. Helyi gazdasági infrastruktúra fejlesztése
Vállalkozás ösztönzés az ipari parkban	10	TOP 1.1. Helyi gazdasági infrastruktúra fejlesztése
Akcióterületen kívüli fejlesztés		
Kerékpárhíd az M3-as autópálya felett, a térség és Nyíregyháza összekötése	350	TOP 1.3. A gazdaságfejlesztést és a munkaerő mobilitás ösztönzését szolgáló közlekedésfejlesztés
Béke úton a Nagykállói Földvár emléktáblájának kihelyezése	5	TOP 7.1. Kulturális és közösségi terek infrastrukturális fejlesztése,

5 Anti-szegregációs program

5.1 A település szegregátumainak és szegregáció által veszélyeztetett területeinek bemutatása

Az Integrált Településfejlesztési Stratégia részeként kell elkészíteni Nagykálló város Antiszegregációs Programját, amelynek kidolgozása a következő lépésekből áll:
szegregátumok, illetve szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolása,
az azonosított területek helyzetelemzése, célkitűzések és beavatkozások megfogalmazása.

5.1.1 A szegregáció fogalma, típusai, okai, következményei

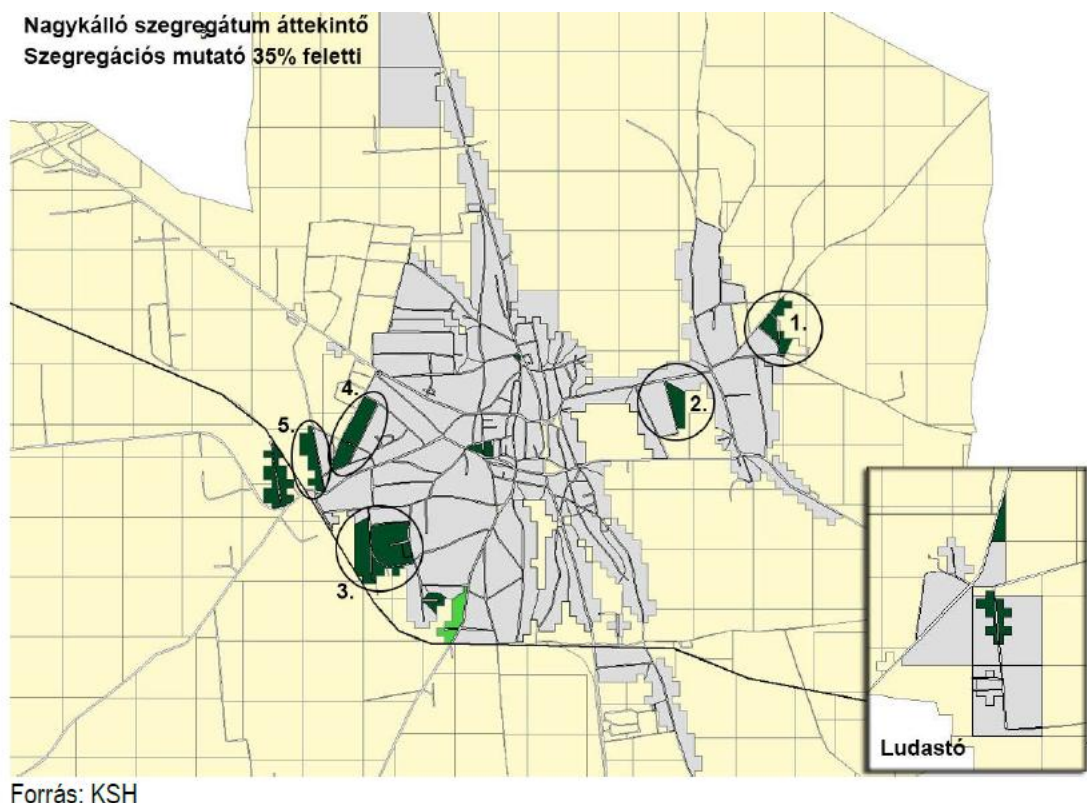
A szegregációt a hátrányos megkülönböztetés egy formájaként határozhatjuk meg. A hazai társadalomtudományi szakirodalomban, valamint jogalkalmazási gyakorlatban a szegregáció elkülönítést jelent. A hátrányos megkülönböztetésnek többféle formája létezik. Szegregációnak két típusát különböztetjük meg a lakóhelyi, valamint az oktatási szegregációt. Az anti-szegregációs program tekintetében a leghangsúlyosabb motívum a lakóhelyi szegregáció. A lakóhely szegregációnak két alosztála létezik: az úgynevezett spontán szegregáció, valamint a tudatos, különböző intézkedések, jogszabályozások révén előállított szegregáció. Spontán szegregációnak azt a folyamatot tekintjük, amikor egy városon, földrajzi egységen belül (vagy oktatási intézményben), amelyben vegyes társadalmi és etnikai összetételű lakosság élt, (jár iskolába) különböző társadalmi, gazdasági okok következtében a jobb társadalmi helyzetű lakosság (diákok) helyére folyamatosan, tendenciaszerűen rosszabb társadalmi helyzetű, olykor pedig homogén etnikai háttérű lakosság költözik be (diákok kerülnek). Hazánkban a szegregációnak alapvetően ez az alosztála jellemző. Tudatos szegregációnak nevezzük azt a folyamatot, melyben a helyhatósági vagy országos jogszabályi rendelkezések révén a településeken belül olyan lakóövezeteket hoznak létre, amelyek az esetek egy részében nem kapcsolódnak szervesen a város szövetéhez, azokban nincsenek vagy csak csökevényes formában vannak jelen minőségi közszolgáltatások, az ott élő lakosság az esetek túlnyomó többségében etnikai és társadalmi összetétel szempontjából homogén egységet képeznek. Hazánkban nem volt arra precedens, hogy ilyen vagy ehhez hasonló, jogszabályi szinten is rögzített formája jöjjön létre a lakóhelyi szegregációnak.

A magyarországi szegregációval kapcsolatos kutatások megállapításai szerint az egyes szegregátumok létrejötté háttérben összetett társadalmi, gazdasági okok húzódnak meg. A hazai szegregációkutatás leginkább a mélyszegénységben élők, ezen belül is a roma lakosság lakóhelyi szegregációjára fókuszál. A rendszerváltás előtti Magyarországon is voltak település részek, ahol kiterjedtebb lakókörnyezetben nagy számban éltek szegény, jellemzően roma családok. Azonban abban az időben e szegregátumokban lakók túlnyomó többsége aktívan kapcsolódott a munkaerő-piachoz, állandó jövedelemmel rendelkezett, ebből fakadóan ugyan szerény, de biztos egzisztenciális helyzetben volt. Tovább az itt élők társas kapcsolati hálója színesebb, tagoltabb volt. Mindezek okán a szegregátumban élő emberek szervültek a város életébe, a szegregátumon kívül élő emberekkel mindennapos és aktív kapcsolatot ápoltak, tehát a térségi elkülönülés nem járt együtt gazdasági, társadalmi izolációval. A jelenkori Magyarországon tapasztalható szegregációs tendenciák erősödését alapvetően és közvetett módon a rendszerváltás okán a társadalmi, gazdasági struktúrában végbe ment számos negatív előjelű változásai eredményezték. A rendszerváltáskor több iparág szűnt meg vagy alakult át radikális módon. Ezek közé tartozott a nehéz- és építőipar, valamint a mezőgazdaság is. A romák többsége is ezekben az iparágakban dolgozott. Az alacsony képzettséggel rendelkező romák tömegesen veszítették el állásukat, ezzel pedig megélhetésüket biztosító jövedelmüket. Mindez alapvető módon határozta meg a lakhatási, oktatási, stb. viszonyait, valamint társadalmi és térségi mobilitási lehetőségeiket. Fontos hangsúlyozni, hogy a

rendszerváltozás negatív hatásai nem csak a roma népességet érintették érzékenyen, a társadalom többségét. Ezt azért is fontos hangsúlyozni, mert ennek fényében jobban érthetőek azok a változások, amelyek egy-egy településen felerősítették, felgyorsították és lemélyítették a szegregációs tendenciákat. Amikor egy-egy településen beszűkültek, vagy beszűkülnek a munkaerő-piaci lehetőségek, abban az esetben a jobb anyagi helyzetben lévő, eldukáltabb társadalmi rétegek olyan település részre, vagy városba költöznek, ahol a munkaerő-piac igényt tart a tudásukra, munkájukra. Helyben pedig azok a csoportok maradtak, maradnak, akik nem rendelkeznek megfelelő tudás-, anyagi-, és kapcsolati tőkékkel.

5.1.2 Nagykálló Szegregátumai

A szegregátumok és a szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolását a 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet 10. mellékletében meghatározott módszertan szerint a KSH végezte el a 2011. évi népszámlálási adatok alapján, az ún. szegregációs mutató kiszámításával. Járásszékhely esetében azok a legalább 50 lakossal rendelkező területek nyilvánulnak szegregátumnak, ahol a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül eléri, illetve meghaladja a 35%-ot, míg a szegregációval veszélyeztetett területek esetén az érték 30% és 35% közé esik.

9. ábra Nagykálló szegregátumai (KSH 2011)

A térkép sötétzöld színnel, valamint számmal jelöli a szegregátumokat, míg a világoszöld színnel jelölt területet szegregációs folyamatok veszélyeztetik. A segélyezési adatok vizsgálata, a helyszíni terepbejárás és az

önkormányzat szakembereinek tapasztalata azt a korábban is érvényes megállapítást támasztja alá, hogy mindegyik terület valódi szegregátumnak tekinthető.

A Nyugati kertváros mindhárom szegregátuma a városszövetbe ágyazódik, de annak szélén helyezkedik el, a városrész közlekedési (vasút) ill. egyéb (temető, ipari) funkciójú területeihez közel helyezkedik el. Telepről vagy telepszerű környezetről ezek esetében nem beszélhetünk, hiszen nem tapasztalható éles elkülönülés a szegregátumok és az azokat övező területek között. Mindezt a városrész infrastrukturális ellátottsága is alátámasztja. A kiskállói szegregátum szintén nem tekinthető telepnek, a városhatár mentén helyezkedik el. Itt kell megemlíteni, hogy e szegregátum közelében, attól mintegy 200-300 méterre a város külterületén egy kisebb, mintegy 30 fő által lakott telep található, mely a 2001-es népszámlálás után alakult ki. A lakosság korcsoportos összetétele kedvezőbb a városi átlagnál, ami azonban együtt jár a magasabb eltartottsági rátával is – részben ez is oka a nagyarányú szegénységnek. A szegregátumban élők nagy része roma származású, pontos számadatok a jogszabályi megkötöttségek miatt nem állnak rendelkezésre. Az itt élők 58%-a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezik, ami rontja a munkavállalás esélyeit. A magasabb végzettséggel rendelkező lakosok mintát és motivációt jelenthetnek a társadalmi integráció folyamatában, arányuk azonban mindössze 2,8%. Az adatok visszaigazolódnak a megszerzhető állások jellegében is: a foglalkoztatottak $\frac{3}{4}$ -e alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban dolgozik. A munkaerő-piaci mutatók kedvezőtlen helyzetet tükröznek: jóllehet a tendenciák pozitív irányúak, a lemaradás továbbra sem csökken a városi értékekhez képest. Példaképpen a munkanélküliségi ráta 2014-ben egész Nagykovács területén 18,6%, míg a szegregátumban 45,1%; ezen belül a tartós munkanélüliek aránya 10%, illetve 25,9%. A szociális és megélhetési problémák oka részben a rendszeres jövedelemszerzéshez történő hozzáférés hiányában és a munkaszocializáció alacsony mértékében keresendő – ezt valamelyest ellensúlyozza az elmúlt évek közfoglalkoztatási gyakorlata. A háztartásokban élők döntő többsége a segélyekből származó jövedelmét alkalmi munkával egészíti ki, sokan élnek külföldről behozott használt tárgyak eladásából és „vasazásból”. A közszolgáltatásokhoz való hozzáférés biztosított. Az óvodáskorúakat tekintve az önkormányzat minden igényt ki tud elégíteni, a tanulók jelentős része integrált általános iskolai oktatásban részesül, de az önkormányzatnak működtetőként nincs hatása sem a közzethatárok kijelölésére, sem az intézményekben zajló szakmai tevékenységre. A szegregátumban a gyermekjóléti és a családsegítő szolgálat szakemberei napi rendszerességgel fordulnak meg, és biztosított az egészségügyi szolgáltatások egyenlő esélyű hozzáférése is. A városrészben élők számára rendszeres természetbeni támogatásokat (élelmiszer, ruhaneműk) nyújt a Családsegítő Szolgálat, a Gyerekjóléti Szolgálat, valamint a Máltai Szeretetszolgálat. A terület kereskedelmi és vendéglátó-ipari funkcióellátottsága lakosságárányosan alacsony. Az üzlethelyiségek részben üresen állnak, részben más funkciót kaptak. Az utakképzettség a területen alacsonyabb, mint a városi átlag. A részben kiépítetlen úthálózat problémát jelent az idősek és a rászorultak esetében, mivel csapadékos időben a mentő vagy egyéb gépjármű nem tudja megközelíteni az egyes utcákat. A terület megközelítését nehezíti a vasúti kereszteződések alacsony száma, a két átkelő a felmerülő szükségleteket nem elégíti ki.

A területen a közművel való ellátottság összességében megfelelő, azonban a gerinchálózatra történő bekötés sok lakásban nem megoldott, a felhalmozott tartozások miatt esetenként szüneteltetik a szolgáltatásokat, a villanyórát is több helyen leszerelte a szolgáltató. A házak előtti területek kezelése más városrészekhez képest elhanyagolt. A vízvezető árok eltűntek, a csapadékvíz elvezetése és szikkasztása nem mindenhol megoldott. Az utcai közkifolyóként működő kutak a vonatkozó közegészségügyi szabályoknak megfelelő darabszámban állnak a lakosság rendelkezésére, azonban a szükségletek alapján indokolt újak létesítése. A szegregált terület nagy részén azonban az önkormányzat – figyelembe véve az itt élők nehéz anyagi helyzetét – csoportos és térítésmentes konténeres szemétszállítást biztosít. Az ennek ellenére felhalmozódott illegális hulladékot az önkormányzat saját költségén számolja fel. Az elhelyezett konténerek számát és az ürítések gyakoriságát igény szerint felül kell vizsgálni.

5. táblázat A szegregátumokban lakók száma

A szegregátumokban lakók száma					
1. szegregátum (Torony út - Magyi köz - Magyi út - belterületi határ)	2. szegregátum (Kállai Éva út keleti oldala)	3. szegregátum (Akácós út mindkét oldala - Tavaszi út - Rózsa út)	4. szegregátum (Temető út - Krúdy Gy. út - Bercsényi u. a Porosladány úti kereszteződésig)	5. szegregátum (Porosladány út nyugati oldala a Széchenyi úttól a Temető útig)	Birketanya (Külterület)
56	68	327	210	60	89

A lakóterületen található házak többsége az ötvenes években épült szoba-konyhás, éléskamrával ellátott épület. A lakások harmada alacsony komfortfokozatú, csupán felében építették ki a mellékhelyiséget. Az egyszobás lakások aránya a városi átlaghoz (5,9%) képest magas (14%).

Az ingatlanok többsége magántulajdonú, emiatt a lakóterület felszámolása nem lehetséges, a magántulajdonban lévő lakások értéke olyan alacsony, hogy a kapott összegből az itt élők nem tudnának másikat vásárolni, cserelakással pedig nem rendelkezik az önkormányzat. A lakhatási körülményeket rontja, hogy a viszonylag kis alapterületű lakásokba a bentlakók nagyszámú rokonságukat fogadják be.

5.1.3 Anti szegregációs stratégia

Nagykálló Város Önkormányzat képviselő – testülete, a helyi támogató csoport, valamint az akcióterület lakosságának képviselői javítani kívánják a társadalmi mobilitást, illetve csökkenteni a szegregációt a városban

annak érdekében, hogy javítsák a település versenyképességét. Nagykálló Város Önkormányzata a Helyi Esélyegyenlőségi Program elfogadásával érvényesíteni kívánja:

- ✚ az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét,
- ✚ a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét,
- ✚ a diszkriminációmentességet,
- ✚ szegregációmentességet,

A foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket. Fontos, hogy mind a helyi lakosok mind pedig a szegregátumban élők közelebb kerüljenek egymáshoz, problémájuk komplex módon kerüljön kezelésre. Nagykálló elemi érdeke és célja, hogy az egyenlő hozzáférés, az esélyegyenlőség és az integráció biztosításának elve az élet minden területén megvalósuljon a városban. Ehhez a lakhatási feltételek biztosítása mellett – széleskörű együttműködésen alapuló – többféle: szociális, képzési, foglalkoztatási, a szolgáltatásokhoz való hozzáférést javító intézkedések együttesével kívánunk hozzájárulni. Az alacsony státuszú lakosok integrációja előmozdításának elengedhetetlen feltétele az egyenlő hozzáférés biztosításán túl olyan szolgáltatások tervezése és megvalósítása, amelyek csökkentik munkaerő-piaci hátrányaikat, javítják foglalkoztatási esélyeiket, hozzájárulva ezzel az alacsony státusz megváltozásához. Az önkormányzat folyamatosan figyelemmel kíséri az esélyegyenlőség, deszegregáció és integráció előmozdítását szolgáló szakmai és pénzügyi uniós, országos, regionális, megyei forrásokat és azok elérése érdekében lépéseket tesz.

Oktatási integráció és felzárkóztatás

A közoktatás rendszerében nyújtott teljesítmény alapvetően meghatározza a későbbi magasabb oktatási szintekbe való bejutás lehetőségét, ezáltal a várható munkaerő-piaci státuszt és az elérhető jövedelmet. A szegénység újratermelődésének megakadályozásához tehát nagyrészt az oktatáson keresztül vezet az út.

Az oktatás kulcsszerepe vitathatatlan a szegregáció kialakulásának megelőzésében, de az iskolázottság, képzettség javítása sikeres lehet a már felnőtt korú, de inaktív lakosok munkaerőpiacra való be- vagy visszavezetésére, vagy az alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak munkaerő-piaci helyzetének javítására is. Az iskolázottság növeléséhez, a megfelelő színvonalú és a hátrányos helyzetűek speciális igényeit figyelembe vevő képzési program és a felkészült pedagógusok mellett, szükség van egy olyan szociokulturális ill. családi közeg megteremtésére is, amely elfogadja és támogatja ezt az érvényesülési módot. Kiemelt célunk a gyermekjóléti alapellátásokhoz (bölcsőde), valamint az óvodai ellátáshoz való hozzáférés javítása és a szolgáltatások minőségének fejlesztése, a kisgyermeket nevelők munkavállalásának támogatása, a családok segítése, különösen a leghátrányosabb helyzetben élő gyermekek minél korábbi életkorban történő megsegítése érdekében. A gyermekek formális oktatáson kívüli fejlesztését kiemelten fontosnak tartjuk, hiszen

fontos cél a továbbtanulók arányának növelése. Ennek keretében az alábbi tevékenységeket kívánjuk megvalósítani:

- ✚ a kialakítandó közösségi házban tanoda jellegű foglalkozások (egyéni korrepetálás, kompetenciafejlesztő foglalkozások, pótvizsgára felkészítés), melyek elősegítik az iskolai hátrányok leküzdését
- ✚ fiatal célcsoport (6 – 14 év közötti) bevonása egyrészt a labdarúgásba, másrészt a polgár módszer segítségével a sakkon keresztül, valamint táncoktatás által az egyéni és közösségi kompetenciák fejlesztésébe. Mindkét foglalkozásnál a rendszerességet kívánjuk elérni, mely a gyerekek vonatkozásában a legfontosabb.

A szociális szolgáltatások és ellátások hozzáférhetőségének biztosítása

A szociális szolgáltatások esetében hangsúlyosan figyelmet kell fordítani egyfajta egyensúlyra: egyfelől nem célszerű minden szolgáltatást a szegregátumba telepíteni, mert az közvetett módon tovább erősíti a szegregált állapotot, másfelől fontos a szolgáltatók aktív jelenléte is, mert csak ezáltal biztosítható, hogy minden érintett egyenlő eséllyel hozzáférhessen a jogszabályilag járó ellátásokhoz, szolgáltatásokhoz.

Fontos a folyamatos szociális munka feltételeinek megteremtése a szegregátumokban. Ezen tevékenység keretében szociális munkások, illetve egy fő szociális asszisztens foglalkoztatását tervezzük. Másrészt settlement (civil szervezetek önkénteseivel, illetve az akcióterület lakóival) típusú szervezetet kívánunk létrehozni, mely a közösségi tervezés eszközével aktív, önszervező tevékenységet lát majd el az akcióterületen, a közösségi ház bázisán.

A foglalkoztatási lehetőségek bővítése és a foglalkoztathatósághoz szükséges készségek és képességek kialakítása

a közfoglalkoztatás országosan elterjedt rendszere mellett elő kell segíteni az elsődleges munkaerőpiacra való vissza-, illetve bevezetést is, amelynek hatékony eszközei a személyes mentoráláson alapuló munkaerő-piaci programok. Ezek jellemzően egyéni tanácsadást, képzési lehetőséget és átmeneti időtartamra munkalehetőséget is biztosítanak.

A foglalkoztatás elősegítése keretében három, egymáshoz szorosan kapcsolódó tevékenységet kívánunk megvalósítani:

- ✚ egyrészt az akcióterületen élő fiatalok (12 – 18 éves célcsoport) bevonásával a környező nagyobb vállalkozásoknál tervezünk üzemlátogatásokat megvalósítani;
- ✚ a közvetlen célcsoport részére munkaerőpiaci tréningeket kívánunk megvalósítani;
- ✚ a képzettséggel nem rendelkezők, illetve a versenyképes szakmával nem rendelkezők részére 2, eltérő szakmacsoportban kívánunk OKJ – s képzést megszervezni. Ennek megalapozására a helyi munkáltatók körében igényfelmérést kívánunk végezni, mely alapján – figyelemmel a bevonandó célcsoport adottságaira - meghatározzuk a képzések jellegét.

A kiegészítő jövedelemszerzési lehetőségek megteremtését kiemelten fontosnak tartjuk, mely elősegíti a későbbiekben az öngondoskodást is. Ennek érdekében egy szakmai felkészítéssel, valamint folyamatos mentorálással egybekötött, a célcsoport saját kertjében megvalósuló kordonos uborkatermesztési projektet, vagy egyéb kiskertben rentábilisan működtethető mezőgazdasági projektet kívánunk megvalósítani.

Az egészségügyi állapot javítása elsősorban prevenciók szolgáltatásokkal, továbbá az egészségügyi szolgáltatásokhoz való jobb hozzáférhetőséggel

A hátrányos helyzetű lakosság egészségi állapota többek között a nem megfelelő higiénés feltételek és a szűréseken való alacsony részvétel miatt jellemzően elmarad a városi átlagtól. A prevenció és a célzott felvilágosítás mellett azonban azt is biztosítani kell, hogy az érintett lakosság könnyen és gyorsan megkaphassa a szükséges egészségügyi ellátásokat.

Ennek keretében az alábbi két tevékenységet kívánjuk megvalósítani:

- ✚ éves rendszerességgel – együttműködve a Jósa András Oktatókórházzal – egészségügyi szűrőbuszt kívánunk eljuttatni a szegregátumba komplex szűrések megvalósítására;
- ✚ 2 havi rendszerességgel védőnők, illetve más egészségügyi szakemberek bevonásával előadásokat tervezünk tartani.

Intenzív közösségfejlesztés

A szegregátumok relatív helyzetének megítélése és az ott élők életminősége nagymértékben függ a rendelkezésre álló közösségi terek számától, minőségétől, használhatóságától.

A közösségi programok központjaként Közösségi ház kialakítását tervezzük mosodával, tankonyhával, és tároló helyiséggel. Ez lehetőséget teremt közepes méretű közösségi programok megtartására is, valamint az életvezetési tanácsadó programok megvalósítására. A szegregátumokban kialakított közösségi tér enyhítene szegregáción, ami közvetetten javítaná a hátrányos helyzetűek életfeltételeit, az esetleges munkába állási esélyeit.

□ Közösségfejlesztést, valamint az érintett lakosság bevonását célzó programok megvalósítását tervezzük a szegregátumban, ennek keretében:

- ✚ szomszédzsági főzések megvalósítása,
- ✚ a szegregátumban élők részére családi sportnapok megvalósítása
- ✚ nemzeti és egyházi ünnepeken a kialakítandó közösségi házban ünnepek megszervezése, ahol nemcsak az akcióterületen élők, hanem a város véleményformálói, vezetői, civil szervezeteinek képviselői is részt vesznek;
- ✚ rajzversenyek szervezése, melyben egy csapatot 2 fő alkot (egy roma és egy nem roma), majd az elkészült legjobb 15 – 20 művet egy óriásmolinón bemutatjuk helyi rendezvényeken
- ✚ lakókörnyezet megújítását célzó akciókat tervezünk megvalósítani, melyek keretében fásítást, kerítések megújítását, hulladékért élelmiszer programot kívánunk végrehajtani.

Az adott lakóterület rugalmas és gyors elérhetőségének biztosítása

Ezen elsősorban településtervezési eszközökkel és közlekedési fejlesztésekkel lehet javítani a balesetmentes, közlekedés, kulturált lakókörnyezet kialakításához alapvetően hozzájáruló tevékenység. Az akcióterület leromlott közlekedési infrastruktúrájának fejlesztése és a megközelíthetőség javítása folyamatos kihívása az önkormányzatnak. Közép távú tervként a Dózsa György út fejlesztése és Kiskállóban a Magyi út fejlesztése szerepel.

A lakhatási feltételek átfogó javítása

Az életminőséget alapvetően befolyásolja a lakóingatlanok mérete, komfortfokozata és állapota – mindezen mennyiségi és minőségi mutatók a szegregátumok esetében jellemzően kedvezőtlenek. A rossz minőségű lakásállomány felszámolása történhet részleges vagy teljes felújítással, kisméretű lakások összevonásával, esetleg bővítéssel, indokolt esetben akár szanálással is.

A lakhatási körülmények javítása érdekében 3 helyen kívánunk szociális bérlakást kialakítani Legalább ennyire fontos a lakókörnyezet esztétikai megújítása – akár új zöldfelületek kialakításával is –, amibe ideális esetben az érintett lakosság bevonható.

A lakhatás, foglalkoztatás és a családok, oktatás kérdéseinek kezelése mellett hangsúlyt kell fektetni az integrációs folyamat kevésbé kézzelfogható elemeinek erősítésére is. Az alábbi területekre szükséges koncentrálni: A befogadás erősítése a többségi társadalomban: A sikeres integráció kulcsfeltétele, hogy a többségi társadalom is nyitott legyen a befogadásra, ne ellenségesen tekintsen a romákra. Ennek érdekében a program részeként nagyon fontos az integrációs folyamatot támogató célzott kommunikáció, a különböző célcsoportokra (lakosság egésze, iskoláskorúak, önkormányzat és intézményeinek dolgozói, munkáltatók) irányuló tudatosítási akciók megvalósítása. A romákkal foglalkozó szakemberek felkészítése: Az összes többi elem sikere múlhat azon, hogy vannak-e olyan elkötelezett és jól felkészült szakemberek, akik képesek a folyamatot támogatni, a roma embereknek, családoknak akár egyéni támogatást, testre szabott segítséget nyújtani. Ezen szakemberek részére biztosítani kell a megfelelő felkészülést, szakmai segítséget munkájukban. A szegregátumból integrált környezetbe való elköltözés támogatása: a szegregátum lakosságának folyamatos mentorálásával azonosíthatóak azok a potenciális családok, amelyek már rövidtávon alkalmasak integrált környezetbe (jellemzően a város más részén lévő [szociális] bérlakásba) való elhelyezésre – a fokozatosság elvének maximális figyelembevételével. Nagyon fontos, hogy nemcsak az elköltözőket kell megfelelően felkészíteni, hanem a befogadó közeget is. A társadalmi kohézió erősítése szemléletformáló és közösségépítő akciókkal: a szegregátumokban élők integrációja csak akkor valósulhat meg maradéktalanul, ha mind a közvetlenül érintettek, mind a város teljes lakossága körében egyértelművé válnak a szegregált állapot megszüntetésének egyéni és ösztársadalmi szintű előnyei. A társadalmi befogadás elősegítését kisebb léptékű,

interperszonális jellegű szemléletformálással és közösségi rendezvényekkel lehet elérni, amelybe lehetőség szerint minden korosztályt és társadalmi csoportot bevonnak.

5.1.4 A fejlesztések szegregációs hatásának kivédésére hozott intézkedések

Az ITS keretében tervezett fejlesztések során általánosan tartózkodni kell attól, hogy bármilyen beavatkozás esélyegyenlőtlenséghez, diszkriminációhoz, szegregációhoz, vagy ezek konzerválódásához járuljon hozzá. A projektfejlesztés dokumentumainak, a település stratégiai dokumentumainak és a település helyi rendeleteinek elkészítésekor ugyanezen elvek kell, hogy érvényre jussanak. A projektfejlesztés során elemi érdekünk a tervezett tevékenységek társadalmi elfogadottsága. Mind az előkészítés, mind a megvalósítás során biztosítjuk a társadalmi párbeszéd lehetséges formáit. Célirányos kampányt tervezünk minden fejlesztés, program, a település életét befolyásoló esemény, illetve a településen megjelenő szolgáltatás, esemény széles körű megismertetésére, a hátrányos helyzetű csoportok tájékoztatására. A város tervezett fejlesztései nem járnak szegregációs hatással.

5.1.5 A szegregációt okozó folyamatok megváltoztatására, hatásuk mérséklésére teendő intézkedések

A szegregációt okozó folyamatok hátterében különböző okok húzódnak meg, közülük a legfontosabb az alacsony iskolai végzettségből következő munkanélküliség, a kizárólagosan a legolcsóbb és egyben legrosszabb minőségű lakhatáshoz történő hozzáférés lehetősége, az eladósodás és ennek következtében a közszolgáltatásokhoz való hozzáférés szűkülése. A településen élő legszegényebb családok támogatását az önkormányzat felvállalja annak érdekében, hogy helyzetük javuljon, körük ne bővüljön. A rossz szociális helyzetben lévő családokon leginkább az segít, ha tagjai munkához jutnak, ez az alapfeltétele a család jobb helyzetbe kerülésének. További szegregálódási folyamatokat indíthat el, ha egy városrész leromlása elindul, az önkormányzat felelőssége, hogy ezt észlelje és gyorsan reagáljon. Nagykálló város önkormányzata mindent el fog követni, hogy a leromló területek további pusztulását megállítsa. Ennek egyik eszköze lehet a hiányzó közszolgáltatások elérhetővé tétele. Spontán folyamat eredményeként megjelenhetnek szolgáltatáshiányos városrészek. Ha ennek fennáll az veszélye, akkor az önkormányzatnak át kell gondolnia, hogy mely helyben elérhető közszolgáltatásokra van igény a lakosság körében, illetve hogy esetlegesen milyen támogatásokkal tudja helyben tartani a vállalkozásokat. A városrészek közötti migráció zömmel természetes, piac vezérelte folyamat. Az önkormányzat azonban részben közvetett beavatkozásokkal csökkentheti a negatív térbeli folyamatokat – pl. a szegregált állapotot mérséklő intézkedések prioritást élvezzenek.

Sok esetben tapasztalható forráshiány azon ágazatok esetében (pl. szociális és egészségügyi ellátás), amelyek elősegíthetnék a szegregáció mérséklését. Amennyiben van lehetőség, az önkormányzatnak célszerű a jelenlegiek mellett további külső szolgáltatásokat,

egyházakat és civil szervezeteket bevonnia bizonyos feladatok ellátására, illetve kiegészítő finanszírozási lehetőségeket feltárni (pl. releváns pályázati források). A fentebb jelzett problémák és lehetséges megoldások érdekében az önkormányzat törekedni fog arra, hogy megtalálja azokat a külső, leginkább pályázati forrásokat, amelyek segítségével a település alacsony státuszú lakosait támogatni tudja - oktatási felzárkózás, munkahelyteremtés, közutak fejlesztése, közmű ellátásának fejlesztése.

5.2 Az elmúlt években megvalósított, a szegregátumokat érintő beavatkozások

A Város IVS-ében 2008-ban rögzítésre került, hogy Nagykállóban lényegi szegregátumok nincsenek, viszont 4 olyan kisebb területet sikerült azonosítani, ahol ez a veszély fenn áll. Az IVS nem fogalmazott meg lényegi feladatot a következő 7 évre ezen problémák kezelésére. Ugyanakkor megállapítható, hogy a szegregációs folyamatok felgyorsultak, és a településnek a 2007. évet követő időszakban kellett kidolgoznia egy olyan stratégiát, mely képes szembenézni az erősödő szegregációs folyamatokkal. A szociális problémák integrált módon történő kezelésével Nagykálló Város Önkormányzata a régió városai között élenjáró:

- Az önkormányzat számos intézkedést hajtott végre a hátrányos helyzetű emberek életminőségének és életesélyeinek javítása érdekében (pl. integrált oktatás, mikro regionális szinten komplex szociális szolgáltatások nyújtása, a kötelező szociális juttatások túlmenő támogatások biztosítása, adósságkezelés).
- A város rendelkezik antiszegregációs tervvel, mely átfogó megoldásokat vázol fel a hátrányos helyzetű lakosok támogatásáról és a szegregált területekhez kapcsolódó beavatkozásokról. A terv céljai közt szerepel a Nagykállóban élő hátrányos helyzetű emberek foglalkoztatásának bővítése, lakáskörülményeik javítása, valamint a helyi társadalomba történő erőteljesebb integrálásuk.
- A város Európai Unió társfinanszírozással valósított meg szociális városrehabilitációs programot, melynek összköltségvetése 894 Millió HUF volt. A projekt keretében sor került egy közösségi ház, egy szociális inkubátor, valamint szociális bérlakások kialakítására, valamint számos kiegészítő szoft projektem megvalósítására.
- Kiskálló Szociális Célú Városrehabilitációja címmel a korábbi városrehabilitációs program mintájára a Kiskálló Akcióterületen is megvalósult egy szociális városrehabilitációs program. A projekt keretében sor került egy Karitasz Ház és tanácsadó iroda, több közösségi tér és játszótér, valamint szociális bérlakások kialakítására vagy fejlesztésére, közlekedésfejlesztésre, valamint számos kiegészítő szoft projektem megvalósítására.

Fontos megemlíteni, hogy az önkormányzat már korábban felismerte a szegregáció kialakulásának veszélyét és annak a város életére nézve káros következményeit, így a következő konkrét intézkedéseket hozta:

- ✚ Átszervezte az általános iskolai oktatást, oly módon, hogy minimalizálja az oktatásbanjelentkező szegregáció kialakulásának lehetőségét- minden általa fenntartott oktatási intézményben olyan képzési programokat vezettek be, amely kiemelt figyelmet fordít a halmozottan hátrányos helyzet és roma tanulóktanulmányi elmenetelésére és szocializációjára
- ✚ Az újonnan létrehozott 6 osztályos gimnáziumi képzésre való bejutást pozitívdiszkriminációval segíti a halmozottan hátrányos helyzet tanulók esetében
- ✚ Csatlakozott a Bursa Hungarica Felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíjrendszerhez afelsőoktatásban továbbtanuló nagykállóiak támogatása céljából
- ✚ Társalapítója Dél-Nyírségi Szociális és Gyermejköltségi Központnak, amely széleskörű ésmagas színvonalú szolgáltatásokat nyújt a szociálisan hátrányos helyzet lakosoknak és agyerekeknek
- ✚ Rendeleteivel lehetővé tette a kötelez szociális alapellátáson túli támogatások nyújtását is a rászorulóknak számára (átmeneti segély, szociális kölcsön lakásfelújításra vis maior esetén, vízbekötési segély, vízdíjtámogatás, gázbekötési támogatás, lakástámogatás)
- ✚ A város területén tartózkodó, önhibájukon kívül rászoruló személyeket szociális ellátásban részesíti, függetlenül attól, hogy be vannak-e jelentkezve vagy sem

6. táblázat Nagykovács antiszegregációs célrendszere

Átfogó cél	A telepén élők jelenlegi és jövőbeli életminőségének javítása		
Tematikus célok	Kitörési lehetőségek biztosítása	A szociális és jövedelmi helyzet javítása	A városrész élhetőségének fejlesztése, vonzó környezet kialakítása az újonnan betelepülők részére
Részcélok	<ul style="list-style-type: none"> ■ A lakosok munkaerő-piaci aktivitásnak növelése, amely további két részcélra bontható: <ul style="list-style-type: none"> ■ A tartósan foglalkoztatott aktív korú lakosok arányának növelése ■ Az iskoláskorú fiatalok továbbtanulási arányának növelése 	<ul style="list-style-type: none"> ■ A foglalkoztathatóság javítása ■ Munkaerő-piaci reintegráció ■ Lakhatási feltételek javítása ■ Egészségi mutatók javítása 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Közösségi terek létrehozása és szolgáltató funkciók fejlesztése, kialakítása ■ Személtaláló helyek bővítése, az illegális személtalalók felszámolása ■ Az alap infrastruktúrák, utak, járdák, kerékpárutak aszfaltozása, buszmegállóhelyek kialakítása

Nagykálló korábbi Antiszegregációs Programjának intézkedéseit az eltelt időszakban bekövetkező kisebb változások, illetve a módosított jogszabályi előírások miatt célszerű átdolgozni, ami nem elsősorban tartalmi, hanem inkább szerkezeti változtatásokat jelent.

5.3 Intézkedési Terv

5.3.1 A szegregáció mérséklését vagy megszüntetését célzó intézkedések

A Szegregátumokat is magukba foglaló akcióterületek alkalmasak arra, hogy az integrációs folyamatok helyszínei legyenek, rendelkeznek olyan jelenleg kihasználatlan infrastrukturális adottságokkal, melyek alkalmasak elsősorban közösségi, sport és szabadidős funkciót betöltő terek és épületek létesítésére a szegregátumokban vagy azok közvetlen környezetében. A területek ennél fogva alkalmassá válnak a tervezett közösségi és szociális programok megvalósítására. Az akcióterületeken a fentiek mellett találhatóak olyan gazdaságfejlesztésre alkalmas ingatlanok is, amelyeken gyakorlati képzőhely vagy innovatív közfoglalkoztatási kezdeményezések megvalósítására alkalmas további infrastruktúra egyaránt létesíthető.

Célunk, hogy Nagykálló minden szegregátumában olyan társadalmi mobilizációs folyamatok induljanak meg egyéni-, közösségi-, és infrastruktúra fejlesztési projektelemek megvalósításával, melyek szinergikus hatására az akcióterület képes felzárkózni a város fejlődési folyamataihoz.

Kiemelt feladatunk, célunk Ibrány leszakadó, szegregált városi területein élő lakosság közösségi és egyéni fejlesztése annak érdekében, hogy az önkormányzat és partner szervezetei elő tudják segíteni társadalmi integrációjukat, illetve folytatni tudják a korábban eredményesen megvalósított, szociális városrehabilitációs, telepfelszámolási programjukat.

A társadalmi együttműködést szolgáló komplex program Nagykállóban TOP-5.2.1- 15-SB1 projekt konkrét célja:

1. szegregált környezetben, mélyszegénységben élő egyének, illetve családok egyéni fejlesztése, képessé tévése a társadalmi felzárkózásra
2. közösségfejlesztés az akcióterületen a közösségi tervezés eszközével annak érdekében, hogy keretet adjon az integrációs folyamatoknak, illetve erősítse a város lakosságmegtartó képességét
3. antidiszkriminációs program megvalósítása a társadalmi befogadás feltételeinek megteremtése, illetve a városi lakosság kohéziójának erősítése érdekében
4. az alacsony küszöbű szociális ellátások személyi feltételeinek megteremtése, és a folyamatos mentorálás biztosítása a célcsoport felzárkózásának elősegítése érdekében
5. a már működő helyi támogató csoport, valamint további civil és egyházi partnerek bevonásával a társadalmi felzárkózási folyamat elfogadottságának biztosítása
6. a fizikai infrastruktúra (közösségi, lakhatási, alpinfrastruktúra) minőségi javítása az akcióterület további leszakadásának, illetve a

A fenti projektben leginkább szoft típusú beavatkozások valósulnak meg.

A szoft beavatkozások egyrészt az egyéni felzárkózás elősegítését, a képessé tevést célozzák, másrészt a helyi közösséget, mint társadalmi keretet fogják megerősíteni a sikeres integráció érdekében, harmadrészt pedig meg kívánjuk alapozni az infrastrukturális projekt, főként a lakhatási integrációs projektem megvalósítását. Fontos célunk, hogy folytassuk a korábbi szociális városrehabilitáció, valamint a telepfelszámolási programban elért egyéni-, és közösségi fejlesztéseket, és tovább tudjuk vinni ezen projekteken elért eredményeket.

A pályázat az alábbi főtevékenységekre épül:

- lakhatási integráció elősegítése
- család-, és közösségfejlesztés
- munkaerő-piaci reintegrációt segítő képzési-, tanácsadási- és szociális programok
- közbiztonság javítása
- egészségfejlesztő programok

7. táblázat A társadalmi együttműködést szolgáló komplex program Nagykállóban TOP-5.2.1- 15-SB1 projekt tevékenységei

<p>A foglalkoztatási lehetőségek bővítése és a foglalkoztathatósághoz szükséges készségek és képességek kialakítása</p>	<p>Cél a képzettségi szint javításán keresztül, a szegregátumban élők elsődleges munkaerőpiacon történő elhelyezkedésének támogatása.</p> <p>Célcsoport: A versenyképes szakmával nem rendelkező, a szegregátumban, illetve az akcióterületen élő, 18 – 40 életév közötti lakosság</p> <p>Elő kell segíteni az elsődleges munkaerőpiacra való vissza-, illetve bevezetést is, amelynek hatékony eszközei a személyes mentoráláson alapuló munkaerő-piaci programok. Ezek egyéni tanácsadást, munkaerő-piaci tréninget, OKJ-s képzési lehetőséget biztosítanak.</p>
<p>Az egészségügyi állapot javítása prevenciószolgáltatásokkal, továbbá az egészségügyi szolgáltatásokhoz való jobb hozzáférhetőséggel</p>	<p>A tevékenység célja a szegregátumban, illetve az akcióterületen élők egészségi állapotának javítása, prevenció.</p> <p>Célcsoport a szegregátum, illetve az akcióterület lakossága.</p> <p>Éves rendszerességgel komplex egészségügyi szűrések valósulnak meg az Ibrány – Nagyhalászi Kistérségi Járóbeteg Szakellátó Ellátó Központ bevonásával.</p> <p>Kéthavi rendszerességgel védőnők, illetve más egészségügyi szakemberek bevonásával prevenciósz előadások szervezése.</p>
<p>Intenzív közösségfejlesztés</p>	<p><u>Lakókörnyezet megújítását előmozdító közösségi programok</u></p>

	<p>Az érintett lakosság bevonását, a beilleszkedést segítő programok szervezése, melynek célja a közösségépítés és a lakókörnyezet minőségének javítása.</p> <p>4 tevékenység valósul meg:</p> <ul style="list-style-type: none"> - közösségi kert létrehozása - fásítási program megvalósulása - hulladékért élelmiszert program indítása - kerítések rendbehozatala a szegregátumban. <p><u>Közösségfejlesztést, valamint az érintett lakosság bevonását célzó programok</u></p> <p>A programelem célja kettős:</p> <ul style="list-style-type: none"> - közösségépítés mind a szegregátumon belül, mind a tervezett lakhatási integrációs projektelelem keretében célzott területen; - az akcióterület lakosságának bevonása, valamint bizalmi kapcsolat kiépítése a projektben dolgozó szereplők és a célcsoport között; <p><u>Közösségfejlesztéshez kapcsolódó programok</u></p> <p>A tevékenység célja a társadalmi mobilizációra felkészítő programok megvalósítása a kialakítani tervezett közösségi házban, illetve a már működő közösségi házban (klubok, csoportok).</p>
<p>Helyi Támogató Csoport működtetése, közösségi tervezés</p> <p>Társadalmi integrációt segítő programok</p>	<p>A tevékenység célja a helyi támogató csoport működtetése, célcsoportja tágabb értelemben a településen, szűkebb értelemben a HTCS – ben működő szervezetek.</p> <p>Szakértői támogatással a HTCS ülések keretében kívánjuk kidolgozni jelen projektben tervezett közösségi beavatkozásokat is a közösségi tervezés módszerével.</p>
<p>Fiatalok egészséges életmódra nevelését megalapozó programok</p>	<p>A tevékenység célja a gyerekek rendszerességre nevelése, ezen keresztül a társadalmi felzárkózási esélyeik javítása.</p> <p>(labdarúgás, sakk)</p>
<p>Bűnmegelőzési akcióterv készítése és megvalósítása</p>	<p>Az akcióterv készítésének célja egy olyan egységes cselekvési dokumentum létrehozása, mely alkalmas az akcióterület közbiztonságának javítására.</p>
<p>Antidiszkriminációs programok megvalósítása</p>	<p>A projektelelem célja a társadalmi együttélés, a társadalmi integrációs és befogadás feltételeinek megteremtése.</p> <p>A tevékenység keretében antidiszkriminációs akcióterv készül.</p>
<p>Szociális marketing tevékenység</p>	<p>A projektelelem célja a szegregátumban lakók jobb megismerésének és elfogadásának elősegítése, a pozitív példák bemutatásán keresztül az elsődleges célcsoport motiválása.</p>
<p>Tanácsadások megvalósítása az elsődleges célcsoport részére</p>	<p>A tevékenység célja a célcsoport szolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáféréseinek javítása.</p> <p>A tanácsadások keretében: pénzügyi, jogi, adósságkezelési, családszervezési, mentálhigiénés, életvezetési tanácsadás valósul meg.</p> <p>A tanácsadási szolgáltatások megvalósításába kihelyezett ügyfélszolgálatként bevonásra kerül a helyi családsegítő és gyermekjóléti szolgálat is. A tanácsadási szolgáltatás a közösségi ház bázisán valósul meg.</p>
<p>Szociális munkások, szociális asszisztens foglalkoztatása</p>	<p>A tevékenység célja a szegregátumban élő elsődleges célcsoport társadalmi felzárkózásának, munkaerő-piaci integrációjának, lakhatási körülményei</p>

5.3.2 A tervezett fejlesztések szegregációs hatásainak kivédésére hozott intézkedések

A fejlesztések során általánosan tartózkodni kell attól, hogy bárminemű beavatkozás esélyegyenlőtlenséghez, diszkriminációhoz, szegregációhoz, vagy ezek konzerválódásához járuljon hozzá. A projektfejlesztés dokumentumainak, a település stratégiai dokumentumainak és a település helyi rendeleteinek elkészítésekor ugyanezen elvek jutnak érvényre.

Kiemelt, hogy a tevékenységek társadalmi elfogadottsága meglegyen.

Mind az előkészítés, mind a megvalósítás során biztosítjuk a társadalmi párbeszéd lehetséges formáit. Célirányos kampányt szükséges végezni minden fejlesztés, program, a település életét befolyásoló esemény, illetve a településen megjelenő szolgáltatás széles körű megismertetésére, a hátrányos helyzetű csoportok tájékoztatására.

A város fejlesztései nem járnak szegregációs hatással.

5.3.3 A szegregációt okozó folyamatok megváltoztatására, hatásuk mérséklésére teendő intézkedések

Az antiszegregáció elleni küzdelemben meghatározó szempont, hogy a helyi önkormányzat, a civil szervezetek, egyházi és oktatási-nevelési intézmények feladatokat vállaljanak a helyi szegregációs jelenségek felszámolásának érdekében. A város a szegregációs jelenségek megszüntetésére törekszik, amit egy hosszú távú, számos tényezőt figyelembe vevő, s az adott terület (városrész) sajátosságainak megfelelően elkészített, továbbá a városfejlesztési koncepciójához is jól illeszkedő stratégia segítségével képes megvalósítani. Az egész város jövője, kiegyensúlyozott fejlődése szempontjából fontos az elmaradott városrészek rehabilitációja, a helyi társadalom felzárkóztatása.

A szegregációt okozó folyamatok hátterében különböző okok húzódnak meg, közülük a legfontosabb az alacsony iskolai végzettségből következő munkanélküliség, a kizárólagosan a legolcsóbb és egyben legrosszabb minőségű lakhatáshoz történő hozzáférés lehetősége, a közszolgáltatásokhoz való hozzáférés szűkülése.

Nagykálló Város Önkormányzata elkötelezett a szegregáció megszüntetésében, a diszkriminációmentességben valamint az egyenlő esélyek biztosításában, mind az oktatási-nevelési, a közszolgáltatási, egészségügyi ellátási rendszerekben éppúgy, mint az egyéb gazdasági-társadalmi folyamatok során.

A településen élő legszegényebb családok támogatását az önkormányzat felvállalja annak érdekében, hogy helyzetük javuljon, körük ne bővüljön.

A rossz szociális helyzetben lévő családokon leginkább az segít, ha tagjai munkához jutnak, ez az alapfeltétele a család jobb helyzetbe kerülésének.

Az önkormányzatnak lehetőségein belül igyekeznie kell a feladatok elvégzéséhez szükséges külső (pl. pályázati források) felderítésére és becsatornázására. A külső folyamatok mellett a város belső folyamatai is elindíthatják vagy éppen megállíthatják a szegregáció terjedését. A városrészek fizikai állapotának változása, egyes területek hirtelen romlása fokozhatja a szegregációval veszélyeztetett területek kialakulását. Ennek elkerülésére az önkormányzat monitoringgal és szükség esetén kisebb beavatkozásokkal vagy azok elősegítésével akadályozhatja meg a helyzet további romlását. Spontán folyamat eredményeként megjelenhetnek szolgáltatáshiányos városrészek. Ha ennek fennáll a veszélye, akkor az önkormányzatnak át kell gondolnia, hogy mely helyben elérhető közszolgáltatásokra van igény a lakosság körében, illetve hogy esetlegesen milyen támogatásokkal tudja helyben tartani a vállalkozásokat.

A város egyes területeire irányuló migráció átalakíthatja a térbeni-társadalmi szerkezetet. Az önkormányzat tudatos várospolitikával, a fejlesztések megtervezésével, hatásainak térbeli elemzésével ellene hathat a meglévő szegregátumok területi növekedésének, új szegregációval veszélyeztetett területek kialakulásának.